

ABONAMENTUL:

in an . . . 28— Cor.
 jumătate an 14—
 luni . . . 7—
 o lună . . . 2-40

Pentru România și
 străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi Nrul 112.

INSERȚIUNILE
 se primesc la administra-
 ția.

Mulțămite publice și Lege
 deschisă costă șirul 20 și.

Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Dela zece Maiu 1912

De Un martor ocular

Pentru a 31-a oară dela încoronarea sa ca Rege al României, Carol I. a primit, în a amiaza zilei de 10 maiu acest an, defilarea trupelor reprezentând, în mic, puterea armată, astăzi considerabilă, a tânărului dar voinicului regat. Sunt încă mulți, cari au văzut și ei pentru a 31-a oară această defilare, — și au putut astfel să constate cu ochii lor, an de an, dezvoltarea progresivă a puterii militare a României; ei bine, aceștia vor putea spune că anul acesta s'a ajuns ca și la un apogeu, — că modelul armatei române s'a arătat în condiții mai perfecte ca oricând, așa încât nu mai este nici umbră de măgălire în constatarea, că o asemenea armată poate să susțină în toate privirile, afară bine înțeles de aceea a numărului, comparația cea mai severă cu armatele celor mai mari și mai puternice state din lume.

Și mai știind — mai ales de când cu războiul ruso-japonez încoace — cum și întru cât virtutea ostășească poate la nevoie să înlocuiască și să suplinească numărul, — vom putea să zicem, după cele văzute la 10 maiu acest an, că România, ca putere militară, este desigur una din țările de care trebuie să se țină socoteală ca putând juca rol hotărâtor într'un eventual conflict european.

Desigur că aceasta nu o zicem numai după o impresiune externă, ci această impresiune vine numai să întărească, să confirme și de visu, cele ce știam despre progre-

sele militare de atâția ani de zile, dar mai ales din timpul din urmă, ale României. Sub imboldul continuu și neadormit al regelui Carol, a cărui una din cele mai nobile ambițiuni a fost și este să lase urmașilor săi moștenire o armată vrednică de acest nume și de acea țară, toți miniștrii de război ai regatului, după vremuri și după putință, au ținut să adauge câte ceva la desăvârșirea acelei opere, sau cel puțin să nu lase ca ea să dea câtuși de puțin îndărăt, dela un grad de dezvoltare odată atins.

Se înțelege că în timpuri de criză sau de jenă financiară, nu s'a putut face acelaș lucru și atâta, ca în timpuri normale sau ca în timpuri de prosperitate. Dar meritul escendent al dezvoltării puterii armate române nu a suferit eclipse, lacune, pentru a căror reparare să fi fost nevoie de vreo sfortare extraordinară sau de jertfe deosebite ori disproportionale.

Lucrul cel mai îngrijitor ce se întâmplase în decursul vremurilor, fusese că se atinsese, se știrbise, rezerva de material pentru cazul de război. Situații financiare oarecum grele pe de o parte, pe de alta siguranța în atmosfera pașnică de atunci a Europei, făcuseră să se creadă că jertfele bănești pentru întregirea acelei rezerve puteau să fie amânate... Dar acum nu mai este, și de-acuma înainte nu va mai putea fi niciodată așa, căci o lege trecută prin parlament de fostul ministru de război N.

Filipescu oprește, sub grele pedepse pentru oricine și chiar pentru miniștrii cari ar face-o, orice știrbire viitoare a rezervei de război.

Această rezervă, armament, munițiuni, echipament, bani, — trebuie într'adevăr să rămână neatinsă, ori-care ar fi situația politică externă, internațională, — căci niciodată nu se poate prevedea momentul în care ea poate să se schimbe, să se înrăutățească fără vreme. Și cu drept cuvânt a spus fostul ministru de război al României, și au recunoscut toți oamenii politici ai țării, chiar fără deosebire de partid — lucru cu totul rar, excepțional, în țara românească, — cumcă, ori-care ar fi situația momentană, chiar și financiară a țării, ea va putea justifica orice jertfe și orice economii, afară numai de economii asupra pregătirii de război a țării, afară de jertfirea intereselor apărării sale.

Acuma, nu este de deșteptat vre-o rivalitate sau gelozie între miniștrii de război români, cari s-au perândat; — au fost printre dânsii și oameni de stat a căror reputație a fost așa zicând europeană, și va fi consfințită de sigur și de istoria nepărtinitoare, cum a fost de pildă un Dimitrie Sturdza, — au fost și militari distinși, cunoscuți printre cei mai buni ai timpului lor, nu numai în România, ca un general Averescu, un general Crăiniceanu și alții. Dar trebuie să spunem, că privind la defilarea acestui din urmă Zece mai, la echipamentul nereproșabil, am putea să zicem elegant, al trupelor, în cap cu strălucita ofițerie, — toate aceste lucruri, cari ridicau încă și mai mult ca de obicei înfățișarea marțială a oștirii române, pe multe

Informațiuni literare

Victor Eftimiu, *Poemele singurătății*. (Proțul 2 lei 50 bani.)

Dela 2 Februarie 1911 d. Victor Eftimiu este o celebritate.

A atunci s'a dat la Teatrul Național *Inșiră-te mărgărite*, un poem feeric; de atunci poemul se lămurire și privitorii sunt de acord că, afară de foc bengal și de o floare ce umblă pe două pisioare, poemul are și versuri frumoase; de-atunci robele reclamei, de care nu poezia este vinovată, s'au spart odată, și-au schimbat pielea și sună mai monoton; și de-atunci n'a încetat nici glasul conștient al geloziei profesionale, câte-odată îndreptate, căci sunt și poezii mai tari, mai sâmburoși, care n'au petrecut încă nici un dulce 2 Februarie i-or fi de sigur mult mai blânzi, dacă și ei ar fi unoscosec beția succesului popular.

DDar ce vină are d. V. E. dacă publicul plătește toate cheltuielile beției? Publicul nostru este generos cu sine, și de-accea a fost și cu V. E. are le-l-a încântat fără să-l pună să gândească mult, are le-l-a stimulat numai o undă de gândire, dar i-a dus la aminte de basmele copilăriei pe care ori cine o vorbește în chipul cel mai normal. Lăsați deci și publicul — pentru ce nu l-ați lăsa? — să plaudă, să fie vesel! Cui aplaudă de geaba i-ați ani cu altă filosofie: d. V. E. nu și-a luat ce-i vostru, ci numai ce firește i-se guvine din par-

tea cui i-s'a dat, din partea — celor mai mulți. Toate faptele au rațiunea lor de a fi.

Dar acum, în *Poemele singurătății*, d. V. E. vine fără împărați de basm și fără eroici sau comici pețitori din depărtări, fără domnițe ce pleacă după zmei, fără vrăjitoarea sa știrbă, fără putința de-a zburda într'o lume în care poți crea, ca Dumnezeu, din nimic și în care ori ce nimic poate fi crescut fantastic, spre infinitul mare și mic; acum d. V. E. vine singur, dar vine și cu sinceritate, cu mulțămirea de sine, care devine temelul sincerității, vine vorbăreț și — așa ușor de priceput! Rezultatul va fi că proporțiile ce le luase poezia poemului feeric vor scădea simțitor.

Inșiră-te mărgărite îmbulzește în scenă vre-o treizeci de persoane. Teatrul le silește să se concretizeze, să se caracterizeze limpede, concentrat și, fiind mult variat.

Nu mi-e mare împărăția, dar mi-e gândul s'o măresc; Mai frumoase ca ori unde holdele la mine cresc; Sănătoși îmi sunt supușii, iar pământul roditor; Ca și el eu am un suflet vrednic, bun și iubitor.

zice d. c. Țară-bună. Și în acelaș chip vorbesc și ceilalți roi. Se face astfel un cuprins.

Dar aici, în *Poemele singurătății*, d. V. E. vine singur, cu

I. *Poemele singurătății*; cu

II *Imnuri creștine*; și cu

III *Cântece de oraș*. —

Am deschis întâi *imnurile*. Ele bat la ochi.

Lumea noastră se păgânește tot mai mult și, aici, iată marca unui poet creștin, religios. Cum n'ar atrage îndată atenția! Numai cât imnurile lui nu sunt imnuri. Imnul religios este expresia caldă, fcoasă a unei simțiri care se desface din subconștient, pe care n'o pune în mișcare nici gândirea abstractă, nici impresiile obișnuite; ea este o putere ce devine rugăciune inconștientă și avânt nestăpânit. La d. V. E. rugăciunea, imnul devine o simplă descoperire, pictură de scenă, nu imn, nu rugăciune.

Descripția are, ce-i drept, note naive ca

La Betleem sosiră magii
 Și'n staul iată-i adunați;
 Un mielușel privia pe gânduri
 La barba crailor ciudați;

are câte-odată cuvinte ce talmăcesc fericit pe Isus:

Când sângele de sub cunună, curgând pe fața ta ușor,
 Te mângăia ea mâna caldă, ea mulțămirea tuturor;

are și câteva scene frumoase ce licăresc, ca duse în depărtare și nu s'gduie ca faptul grav de aproape; dar de-o răpire religioasă, în înalțuri, nici vorbă nu poate fi.

Nici *Cântecele orașului* nu sunt selecționate. Arta alege, eliminează. Aici, din contra, tot pare de preț și rămâne în volum. Și rămâne:

O nu te supăra că împart iubirea
 Atătora și-atătora femeie;

buze a venit numele: Nicolae Filipescu. — Dacă odată, cel ce scrie aceste rânduri, s-a dat pe față, în capul lor, ca „un martor ocular” al serbării din acest an, dela Zece mai, trebuie să mărturisească chiar, că a auzit de repetite ori rostindu-se acest nume. Este *opinia publică* aceea, care se pronunță astfel, și care recunoaște cu acest chip în felul ei, meritele aceluia, a căror activitate nu trece fără observarea și fără trecerea ei la răboj.

De altfel e natural, ca simpatia românului să se repercuteze asupra aceluia cari își arată dragostea și solicitudinea armatei, — căci în definitiv aceasta însemnează manifestarea simpatiei sale pentru însuși armata țării, — și această simpatie e mare, e puternică, e atotstăpânitoare. Cutezăm chiar a zice, că dacă astăzi venerația românului din regat pentru Suveranul său e atât de adâncă și nețarmurită, nu puțin a contribuit la aceasta și iubirea ce el a arătat și îngrijirea ce a avut pentru armata sa, pentru armata țării.

Intrerupem pentru estădată reflexiunile noastre aci. Dar, poate, le vom continua.

INTERNE

Universitatea din Pojon- Ieri a primit magistratul orașenească din Pojon rescriptul ministerial al ministrului de culte Zichy, prin care acesta răspunde că ia cu plăcere cunoștință de cele cuprinse în petiția ce i-a adresat-o orașul în această chestiune. Orașul a oferit din partea sa pentru ridicarea universității 3 milioane de coroane, cedând și un intravilan pentru o grădină botanică și asigurând și instalațiile de canalizare și lumină pe seama universității ce va fi să primească. Totodată magistratul promite, că va ceda universității și spitalul de copii „Francisc-Iosif” la caz dacă aceea va fi zidită afară de oraș. În ce privește chestiunea bibliotecii universitare, orașul ar dori ca aceasta să fie cu totul separată de muzeul orașului Pojon. Ministrul e de părere, ca biblioteca actuală a orașului să treacă în proprietatea universității, cerând pentru completarea ei încă 300,000 e coroane dela oraș și asigurând bibliotecii universitare astfel înființate caracterul public.

Atentat de bombă în contra parlamentului. Marți seara petrecerea publicului dela cafeneaua din fața parlamentului maghiar a fost întreruptă brusc de o puternică detonătură. Cu ceva

înainte de oarele 10 s'a comis un atentat de bombă în contra parlamentului maghiar și teribila explozie a bombeii a produs detonătura.

Din norocire bomba nu a fost așezată la un loc nimerit, așa că tot efectul a fost numai vre o-câteva geamuri sparte.

Cercurile guvernamentale încearcă să dea acestui atentat un colorit politic, prezentând atentatul ca inițiat de socialiști, iar socialiștii în presa lor ridiculizează întregul atentat afirmând, că publicul s'a speriat de bubuitul vre-unei rachete.

Dela marea adunare dela Alba-Iulia

Un moment istoric

25.000 participanți.

(Prin telefon dela trimisul nostru special)

Am prevăzut că mîile de români, împinși de porunca acestor zile de grea amenințare, se vor răscoli ca un singur om, din toate cuprinsurile ținuturilor noastre și vor alerga la Alba-Iulia ca să hotărască de soarta noastră a tuturor! La ora 5 și jumătate, pe cât a îngăduit furtuna ce băntuia în minutele convorbirii la Alba-Iulia, am putut primi prin telefon, numai în frânturi de cuvinte, câteva știri deosebit de îmbucurătoare de pe câmpul nostru de luptă!

Peste 20,000 de oameni s'au strâns din Maramureș, din Oaș, Sătmar, Bihor, de pe Câmpie... Bănățenii, din pricina revărsărilor de ape și mai mari de acolo, n'au putut să vie.

Din cauza revărsărilor de ape, în Ardeal multe poduri fiind rupte, iar circulația întreruptă, oamenii au trecut apele înot! — și bravii noștri ostași, întotdeauna gata la datorie, au ținut să ridice această adunare la înălțimea istorică pe care o are!

O însuflețire de nedescris stăpânește marea miilor înfrățite ale tuturor plaiurilor noastre. Marea albelor cămăși și sumane e împetrișată de îmbrăcămintea neagră a intelectualilor, mulți la număr și ei. Marea adunare se deschide la ora 10 în parcul orașului, fiind de față numeroși fruntași — mireni și clerici, — dintre cari am prins numele următorilor: dd. Gheorge Pop de Băsești, dr. Teodor Mihală, dr. Alexandru Vaida, dr. Ștefan C. Pop, dr. Victor Bontescu, dr. Iuliu Maniu; apoi canonicii dr. Isidor Marcu și dr. Sămpălean din Blaj și dr. Domide din Gherla.

Adunarea este deschisă de d. dr. Ștefan C. Pop, — viu aclamat — care propune de președinți pe d-nii dr. Isidor Marcu și Gheorge Pop de Băsești.

Se slujește mai întâi la biserică din maieri un parastas pentru primul episcop al bisericii unite. La mormântul episcopului Atanasie se rostesc două cuvântări însuflețite de d. dr. Sămpălean și părintele protopop Elie Daianu din Cluj.

La ora 3 după prânz, adunarea deschizându-se din nou, vorbește d. dr. Iuliu Maniu. Cuvântarea d-lui Iuliu Maniu, care cuprinde și un istoric al Unirii și al afacerii înființării episcopii maghiarizatoare, stărnește aclamații și însuflețite strigăte de aprobare în marea nesfârșită de oameni. Ca și la auzul celorlalte cuvântări, în ochi se citește strigătul la dreptate, stăruiește civa din siguranța și barbăția marilor hotărâri! „Rare s'a putut vedea — după cum ne comunică trimisul nostru special prin telefon — atîta elocvență în atitudinile unui auditoriu!”

La sfârșit oratorul iubit al poporului nostru citește proiectul de hotărâre:

În înțelesul acesteia, adunarea va trimite un memoriu al ei către Înaltul Scaun. Tot prin adunarea aceasta se hotărăște ca, în cazul când acest memoriu nu va da cuvenitul rezultat, al doilea pas va fi trimiterea unei delegații a marci adunări la Roma.

După d. dr. Iuliu Maniu a cuvântat d. dr. Al. Vaida-Voievod. La sfârșitul cuvântării sale d. Al. Vaida-Voievod a citit memoriul.

În momentele convorbirii noastre telefonice vorbea părintele Constantin Lucaci, iar după d-sa urma să vorbească d. dr. Victor Bontescu.

Fîind furtună, bănuim că oamenii biciuiți de apă au avut să îndure spre a duce până la sfârșit programul adunării.

Noi avem impresia că la Alba-Iulia s'a petrecut ceva mareț, iar vrietul naturii răsvrătite de acolo, care a ajuns până la noi, ne-a rămas ca un simbol al entuziasmului furtunatec al miilor de oameni.

În numărul nostru de mâine vom da un raport amănunțit despre decursul mării adunări.

De sărutări e plină toată firea,
Iar vorbe dulci și-oia spune că vrei.

Rămâne un sunet în care scot ideile fundamentale:

La ce-am clădi în Spania castele?
Și nici nu'ți cer credință pe vecie.
Să ne iubim senini e primăvară
Cetind povești...
Dar nu ne vom iubi ca prin romane.
De vrei să nu ne doară despărțirea.

Rămâne:

Frumoasa mea, de-acum îmbătrânești, etc.

care murdărește paginile 179—181. Cui i-s'au putut adresa acest fel de „răsbunare”, aceste banalități, pe care mulți le putem păți, dar care n'au a face cu asta decât doar atât cât aveau faimoasele cronice în versuri ale răposatului Marion. Aiei cu mi-aduc însă aminte și de Michelet, nu numai de Marion; de acel Michelet care-a scris în cartea sa despre *Femea* capitolul: „Nu există femeie bătrână”. Dela Michelet se poate învăța nobleța gândirii.

Din atmosfera aceasta de tristă inferioritate se deslușește însă un drum spre regiuni frumoase.

Le înfrumusețează pasiunea adevărată:

Atîta dor de tine în pieptul meu s'a strîns,
Că'n noaptea termecată când tui voi fi aproape,

Culcat pe mânați albă voiu izbucni în plîns,
Și poate vei pricepe că'n tremurul de pleoape,
În lacrimile mele, în plînsul meu nebun
S'ascunde dulcea vorbă ce nu ndrănesc s'o spun.

Este un drum spre interiorizare; un drum spre înălțime.

Mai sus ajunge el în *Poemele singurdității*. Și vom vedea îndată cât de sus.

Înălțimea supremă — la d. V. E. nu absolută! — o măsurăm cu *Departe, cine știe*, cântec scris iubitei de departe, în cine știe ce oraș ploios:

În sufletu'mi coboară tristeți sfășietoare
Și golul din odae se 'mprăstie în mine;
Durerea ta, străino, pustiul tău mă doare.
Și-acum, când cade seara din cerul somnoros,
Când tot mai larg se 'ntinde în jurul meu pustiul
Te strîngi și tu, ca mine, urzind un vis frumos,
Departe, cine știe în ce oraș ploios.

O măsurăm cu *Meca*, sonetul-perlă, spus simplu; sonetul-perlă, pentru că în beduinul lui simți pe omul idealilor, care țin în aiurirea devotată și tragică a celui ce fuge de orice imperfecție, spre desăvârșire, fără să știe dacă o va găsi:

Drumet, din cine știe ce locuri depărtate,
În ochii lui albaștri purtând întreg seminul
La porțile cetății s'oprește pelerinul
Ș'ascultă largul vuet ce vine din cetate.
S'oprește și ascultă și tremură străinul...
De ce îl roade teama și inima îi bate
Acuma, când ajunge la porțile visate.

De ce nu trece pragul cetății beduinul?
Că între? Nu! I-e frică... Orașul poate'l mînte

Și nu-i cum îl visase în ceasurile sfinte,
Când îl ghicea, în zare, dormind în vis de lună...
Se întoarce pelerinul pe unde-a fost sosit
Pe când, în depărtare, amurgul își adună
Aripa-i uriașă de vultur obosit.

O măsură cu desăvârșirea din *Cântecul pribeagului*.

Cum se va fi născut acest cântec ce n'adevăr surprinde în volum? Pribeagul este un cuvânt ce apare des în poeziile dlui V. E. Și cu el s'a petrecut de sigur ce povestește Eminescu despre Ieronim: „Am o inimă și o minte ciudată. Nimic nu pătrunde în ele nemijlocit. O idee rămâne la mine zile întregi pe suprafața minții, nici m'a tînge, nici m'a interesează. Abia după multe zile ca pătrunde în fundul capului și atunci devine, prin altele ce le-o fi găsim acolo, adâncă și înrădăcinată”. Și idea d. V. E. s'a adâncit, s'a legat cu altele și-au dat cea mai reușită poezie a volumului:

Ușor plutește asfințitul deasupra valurilor mării...
Din țărni, ușoară se desprinde corabia cu trei catarge
Și'n pânza apelor de aur ea valuri după valuri sparge;
Se duce lin, ca o nălucă în tremurarea înserării.
Și cum din apele 'noptate suride trist întâia stea,
Povestea unei vieți pierdute s'abate iar în mîntea mea...
Demult, când am plecat de-acasă, era ca și acum, o seară
Cu zări senine, înstelate deasupra apei argintii...
Trecut-am ani și ani de-atuncea și zilele mi-au fost pustii
Pe fruntea mea și-a nins podoba trudită vieții pri-
[măvară,
Și'n inimă atîtea doruri și-atîtea visuri am închis,
Că mi-am uitat întâiul vis....
Se duce din spre alte țărniuri corabia din depărtări

Monoplanul Vlaicu II.

Dr. Traian Vuia este cel ce ar ști să aprecieze cu vrednicie și după merit originalitatea aparatului Vlaicu care constituie senzația expoziției de aviațiune din Viena, precum doară singur Aurel Vlaicu cunoaște cu adevărat între români, însemnătatea epocală în deslegarea problemei aviațiunii a colegului său congenial Traian Vuia, despre care îl auzirăm spunând deunăzi, într'un cerc de prieteni, cuvinte de admirație și povestind duios, momente, care au emoționat, din lupta la Paris a acestui geniu care s'a jertfit pentru progresul lumii.

Eu laic cu desăvârșire ignorant în materia aceasta, voi încerca numai a reda ceva din impresiile ce avui în fața monoplanului la inaugurarea expoziției, și de atunci din contactul zilnic cu maestrul creator al acestei opere.

Ce român adevărat acest Vlaicu. Român adevărat, în bunătatea lui, în seninătatea temperamentului, în felul deschis și sincer în raportul cu oamenii, în modestia, tipică pentru poporul nostru, care îl face să considere creațiunea sa ca o simplă împlinire a unei datorii oarecare, — câți sunt cei ce fără a fi prestat a suta parte din ce a produs dânsul, nu-și mai găsesc loc destul de potrivit între muritori, — în grija de a fi ireproșabil și de a nu cădea nimă-nui sarcină.

A esitat de a participa la expoziția din Viena. Totuș s'a decis apoi, și de atunci era foarte neliniștit că va sosi târziu, ultimul, și va trebui să ciocănească în hala împodobită a Rotemdei în timp ce ceilalți vor ști mașinile lor demult puse la loc, și singuri decoratorii vor mai avea de acățat o ghirlandă, un drapel, o cocardă. A sosit, și ca cel dintâi a fost gata, iar directorul expoziției s'a mirat că atât de exacti sunt românii. Dintre străini, nici la o săptămână după inaugurare n'au isprăvit toți.

Cei câțiva români care au fost prezenți la deschiderea expoziției, — d. colonel Silviu de Herbay cu doamna, contabilul Leon Bancu, stud. ac. com. Marian, și autorul acestor rânduri — au desertat dela

ceremonie și s'au dus deadreptul la fratele lor glorios.

Vizitatorul înaintează pe lângă schițele și fotografiile dela intrare, — vederi luate în sbor, planuri, harte, — dornic de a cunoaște însăși aparatele. Ele stau jur împrejur, în centru; cu aripile larg întinse. Ochire de sus, și îndată privirea dă peste inscripția: Vlaicu II. Nu românii singuri se îndreaptă atunci drept spre acest loc, ci aproape toți cei ce intră. Căci, dela prima vedere surprinde și atrage monoplanul inginerului Vlaicu.

Sunt multe aparate frumoase aci, unele noi, splendid gătite, altele așa cum au rămas după un sbor de record, toate mari, puternice, late în aripi și complicate, solid ferecate, mai ales grele; sunt care îți apar ție, om neștiutor, ca niscăi batoză, ori ca bordurile unui Jacht, ori ca colosuri diforme, care nici o locomotivă nu le-ar putea urni din loc; enormele lor aripi rigide numai senzația elansării și a plutirii în aer nu o sugerează, așa cum vibrează aceea și în aripile înțepenite ale vulturilor umpluți din muzeu.

Cum contrastează cu ele silueta gingașă a monoplanului Vlaicu, svelt, elegant, fin legat s'ar putea zice, filigran, și palpitând de ușor ce este. Considerațiunile acestea pot fi ale unui laic. Oricum, ce nu înșală, este instinctul, care te îndeamnă să te increzi acestei mașine, fără teamă de a fi strivit.

De aci interesul ce se manifestă în atitudinea mulțimei, care după-ce a trecut și admirat în măreția lor toate aeroplanelle se reîntoarce iarăș la cel al inginerului Vlaicu; aci e cel mai mare grup de privitori, bărbați și doamne, toți fascinați, iar în mijlocul lor monoplanul palpită ca o pasere în momentul, când se pregătește a se avânta în văzduh.

Vin însă și specialiștii, cu carnetul în mână, și examinează, scriu, schițează, fac observări între olaltă. Gazetarul îi pân-dește. Astfel am avut bucuria a cunoaște, la inaugurare, felul foarte elogios cum au judecat trei profesori dela politehnică această operă românească. Rugați a se în-

Și pânza celor trei catarge cum fâlfăie în fund, îmi pare Că-s cele trei năframe albe ce-au fluturat din depărtare Iubita mea, o soră, mamă, când am plecat spre alte [zări....

Ușor plutește raza lunii deasupra valurilor mării... S'a dus demult din areul zării corabia cu trei catarge, În alte ape argintate ea valuri după valuri sparge, S'a dus demult... iar când pe mare vesti-va ceasul deș- [teptării

Un cântec lung, în auroră, — Va tremura din țarm spre mare, suspinul depărtat de [soră....

Și mâne pe 'nserat, cărmaciul de va mâna spre Ra- [mazunda

Șiși va svârli în treacă ochii spre țarmul plin de [trandafiri,

Vedea-va o bătrână tristă, cu lacrimi multe în priviri, Cum stă pe-o stâncă gânditoare, cum cercetează cerul, [lunda

Și cum se 'ntoarce când în ape suride trist întâia stea... Va clătina din cap cărmaciul — și nu va ști că-i mama [mea!

Târziu de tot când raza lunii bătând pe ape, va trimite Spre țarmul cu migdali din zare trei umbre lungi ne- [deslușite,

S'or minuna rătăcitorii de un mormânt stingher pe mal, Și nu vor ști cine m'asteaptă în umbra tristului migdal:

Cui scrie Cântecul pribeagului nu i-se cere tăcere, cum i-au cerut simbolistii, ci numai cu- mințenie, adecă: alegere. Adecă: Dă-mi-te cum

ești mai bun, nu cu tot al tău „bagaaj de fleacuri”.

Scriitorului căruia-i poți imputa atâta lipsă de alegere cu greu îi poți presupune și 'n alte domenii o gândire consecventă, ajunsă la statornicie. De-aceea nu mai caut filosofia lui intuitivă; nu mai cercetez de ex. dacă felul cum a înțeles pe Hamlet se poate susține ori nu. Las aceste chestiuni și observ pe scurt, că d. V. E. este o fire care respinge durerea cu un instinct foarte nerăbdător și 'n a cărei închipuire s'au stabilit o mulțime de figuri înveselitoare: primăvara, florile, adierile, cântecele paserilor, basmele nu mai au sfârșit. Imbrăcătă în ele și durerea devine mai ușoară. Și cetindul, cetindul începi a-i găci de-aici genealogia literară: V. Alecsandri îi este maestrul.

G. Bogdan-Duică.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

voi la publicarea părerii lor, savanți conștiențioși, dânsii spun, că ar trebui să analizeze prin studiu amănunțit toate detaliile pentru a putea afirma o părere. Re-cunosc însă de acum originalitatea extra-ordinară, care e incontestabil un progres în părțile esențiale ale aparatului, claritatea construcției după o idee conducătoare avantațiile celor două helice, ingeniositatea cârmei aplicate dinainte și simplitatea cu care se aplică stabilizarea, apoi cu considerații de ordin special, raportul proporțiilor între părțile singuratică, punct de gravitațiune, punct de suspensiune, și noi nu-i mai puteam urmări.

Ce le place încă deosebit de mult, este preciziunea neîntrecută a executării tehnice, și cu vădită mândrie le arătăm pe aparat inscripția școlii pentru arte și meserii din București.

Au cuvinte de elogi și de felicitare la adresa d-lui Vlaicu. Le mulțumim, și se îndepărtează cuprinși, evident, de bucuria fără interes a omului de știință.

Perfecționarea constă în simplificare...

La monoplanul Vlaicu II, chiar și diletantul vede cât de înțelept se evită ori ce balast, cu câtă pricepere se aplică tot ce este mai bun și numai în măsura de lipsă. Materialul e redus la atâta cât e absolut necesar pentru întruparea ideii, echilibrul e desăvârșit.

Monoplanul Vlaicu e cel mai perfect între cele expuse la Viena; aceasta este impresia și convingerea tuturor vizitatorilor desinteresati.

(Viena).

C. Nedelcu.

EXTERNE

Situația francezilor în Maroc. Franța a câștigat protectoratul asupra Marocului, dar menținerea ordinii în aceasta țară îi face grijile cele mai grele. Revoluția din Fez, nu de mult întămpată, garnizoana de acolo a putut-o oprima numai după ce a primit ajutor din Marakesh. De atunci guvernul francez a sporit garnizoana din Fez și l-a trimis pe generalul francez Liautey în calitate de rezident, ca să înceapă pacificarea în Maroc. Dar acesta abia ajuns acolo a trimis rapoarte despre lupte noi cu indigenii. Triburile din jarul Fezului au atăcat orașul și numai după o luptă grea și sângeroasă a putut fi răspinse de trupele franceze.

Raportul telegrafic al rezidentului, Poincaré, prim-ministrul Franței l-a cetit în conferința ministrilor și dispozițiunile luate arată, că nici guvernul nu judecă de liniștitoare situația din Maroc. S'a ordonat anume, că din nou să fie trimiși 46.000 soldați în Maroc pentru întărirea trupelor de acolo.

Sultanul Mulay Hafid insistă și acum pentru abdicarea sa și călătoria la Rabat și-a amânat-o numai fiind provocat de guvernul francez, care se teme, că asupra triburilor călătoria sultanului va avea o influență rea și pe lângă aceasta, de escoarta destinată pentru călătorie e mare trebuință în Fez.

*

Allianță anglo-franceză. În cercurile politice din Londra se vorbește, că la începutul tratativelor parlamentare se vor face propuneri cu privire la convocarea unei conferințe, cari să aibe de scop restabilirea păcii între Italia și Turcia. Se va ridica cu ocaziunea aceasta și chestiunea, că puterea armată din Marea Mediterană a Franței fi va destul de tare, ca să poată fi de folos Angliei, considerând deoparte, că flota Italiei și Austro-Ungariei împreună e numai două treimi atât de tare ca a Franței, iar de altă parte că proporția aceasta se va egaliza la sfârșitul anului curent în urma iutelei, cu care Italia și Austro-Ungaria clădesc noi vase de război. Anglia prin urmare acum ar trebui să supună unei discuții amănun-

țite chestia, că oare în situația actuală europeană poate-se sprijini pe puterile ei proprii sau să încheie o alianță cu o altă putere mare. O alianță formală cu Franța, Anglia ar putea încheia de prezent fără ca prin aceasta echilibrul între marile puteri să fie conturbat și astfel Anglia ar fi asigurată contra unei izolări.

Liga finlandezilor pentru libertate. Ziarul rusesc „Nowoje Wremja” publică un document, care afirmative ar dovedi despre o mișcare revoluționară mai recentă în Finlanda. Acest document cuprinde statutele legii pentru libertatea finlandezilor numită „Vapaudenlutto”. Din aceste rețetă că scopul legii este eluțarea independenței Finlandei și a detei provinciale finlandeze și totodată lupta pentru drepturile politice ale finlandezilor. „Nowoje Wremja” face responsabilă această ligă pentru agitarea revoluționară, care s'a început pe vasele de război rusești și din care cauză în zilele trecute au fost deținuți mai mulți matrozi. Ziarul acuză liga aceasta și cu agitarea muncitorimei la o grevă generală.

Scrisoare din Londra

Congresul păcii. — O propunere a revistei „Near East”. — O revistă engleză despre situația din Albania. — Din mișcarea sufragetelor.

— 23 maiu 1912.

În săptămâna trecută, pe când ministrul Churchill — având în vedere budgetul marinei germane, cerea parlamentului englez aprobarea unui spor de cheltuieli pentru noi construcții navale, într'o sală din Londra un grup de oameni se adunau să vorbească de pace și de mijloace prin care s'ar putea împedea războaiele: își țineau ceeace numese ei: *congresul național al păcii*. Propuneri multe, unele deosebit de frumoase și folositoare — numai să fie cine să le asculte! S'a discutat mai ales chestia, pe care și la noi o pusese cândva Dobrogeanu Gherea, și anume: *rostul muncitorilor în cazul unui războiu*. Dacă muncitorii ar fi educați, dacă s'ar pătrunde de simțământul de camaraderie sinceră pentru muncitorii celorlalte țări, la izbucnirea unui război, ei în chip hotărât ar refuza să iee armele. Acesta ar fi un mijloc de a împiedeca războiul...

Am citit acum două săptămâni în revista engleză *Near East* — Orientul apropiat — propunerea unui proprietar din Câmpina d. M. A. Ștefănescu, de a se organiza din partea României un „serviciu de informații” cu privire la regiunile petrolifere. Propunerea e bună și ar aduce foloase. Însă și revista *Near East* și-ar lua asupra-și să se ocupe de această chestie și să înființeze un birou de informații — numai de i-s'ar pune la îndemână materialul trebuincios, ca documente statistice... De altfel scopul revistei — cum arată și titlul, nu-i altul decât să facă mai cunoscute publicului englez țările cuprinse sub denumirea de *Near East*.

D. H. Charles Woods, un bun cunoscător al stărilor din peninsula balcanică, scrie în ultimul număr din revista „*Fortnightly Review*” un articol: „*Situația în Albania și Macedonia*”. Il amintesc, fiindcă autorul scoate bine la iveală rolul ce l-au jucat și-l joacă și azi grecii în chestia albaneză — un rol de zizanie, de ațătare la ură între musulmani și creștini cu scopul de a zădărnici aspirațiile lor naționale. Reproduc rândurile de mai jos, fiind caracteristice din acest punct de vedere: „Biserica grecească, care se opune așa de neobosit oricărei dezvoltări în cultura albaneză, și care nu predă măcar limba albaneză în școlile ei, n'a încetat de a încuraja această idee — adică idea de separațiune între albanezii-musulmani și albanezii-creștini — în speranța zădărnică de a împedea o desbinare religioasă internă; desbinare, care-i cu totul neînălăturată, dacă patriarhatul nu

se hotărăște a primi unele din cererile albanezilor, în loc de a se forța mereu să-i convingă, că ei nu-și iubesc limba lor, și că nu doresc deschiderea de școli albaneze”.

Cetitorii își aduc aminte, că am vorbit aci de manifestările violente ale sufragetelor, de spargerea geamurilor... Procesul conducătoarelor arestate s'a judecat alaltăieri — interesant proces într'adevăr, cu discuții și discursuri lungi și calde asupra dreptului femeilor la vot, după cari d-na Pankhurst și d-na și d. Lawrence au fost condamnați la 9 luni închisoara. Presa nepărtinitoare socoate, că sentința e foarte aspră și nedreaptă. Într'un articol de fond „*Daily News and Leader*” adaugă:

„Oare nu știm, noi toți, că în curând ori mai târziu cauza sufragiului feminin trebuie să triumfe, și putem crede că-i potrivit a semăna drumul triumfului cu martiri?” La o întrunire a sufragetelor, când se discuta procesul, am pus unei conducătoare întrebarea:

— Nu-i mai bine și în folosul cauzei, ca sufragetele să se obție dela asemenea ieșiri violente pe străzi?

— Da, cu mult mai bine, însă uneori n'ai încotro... Și apoi am spart geamuri la giuvaergii și la vânzătorii de rochii și mode — oameni înbogățiți numai de pe urma femeilor, și cari se opun totuși drepturilor noastre...”

Lunia trecută, 20 maiu, a fost o zi de sărbătoare pentru sufragete: la 20 maiu 1867 *John Stuart Mill* a ținut primul discurs în parlament, cerând întinderea dreptului de vot și la femei — despre asta scriem mai pe larg în foiletonul de astăzi.

D. Larungu.

Dela frați

DIN ROMANIA

Aniversarea răpirei Basarabiei.

Intrunirea de protestare a studenților.

Studenții au ținut să vestejească serbările proiectate de Rusia cu prilejul împlinirii centenarului dela răpirea Basarabiei și în scopul acesta au ținut o întrunire de protestare în sala Oppler, duminică la orele 3. Intrunirea se deschide la orele 3 și jumătate printr'un cântec intonat de corul elevilor seminarului central, sub conducerea colegului lor, Gh. Marinescu.

Cel dintâiu ia cuvântul dl Gancel, care arătând scopul întrunirii, vestejește acțiunea Rusiei și infierează actul acesta necugetat al serbărilor de anexare. Vorbesc apoi studenții Teodorescu și E. Diaconescu, cari protestează de-asemenea contra serbărilor proiectate în Rusia, după cari ia cuvântul dl Zamfir C. Arbore, care e primit cu aplauze. Dsa începe cuvântarea arătând întâmplările cari l-au gonit acum 40 de ani din Basarabia. Închis, a fugit, a rătăcit prin multe țări, până ce România la împământenit. Arată apoi imensa dorință ce-o au reciproc românii din toate ținuturile de a se vedea uniți.

Se ocupă apoi de Rusia, de caracterul pravoslavnic, spunând că întreaga ei religie e o erezie. Sinodul lor e necanonic, episcopii se numesc și nu se aleg, iar capul bisericii lor țarul și nu Isus Hristos. Rusia întregă e schismatică. Numără apoi numeroase nenorociri ce au avut de suferit, și mai au încă românii din Basarabia: peste 400 biserici românești au fost prefăcute în biserici rusești, școlile românești au fost închise și de limba românească în administrația rusească nu se pomeneste.

Țăranul e judecat și e bătut rusește. Și grăzaviile împotriva oricărui sentiment românesc merg așa de departe, încât, mitropolia rusească din Kișinău, dernii întregi a fost încălzită cu toate cărțile bisericesti românești cari au fost găsite în Basarabia.

Citește apoi un pasagiu dintr'un discurs al lui Ion Brătianu care se sfârșea, se vede că era spus într'un moment de sinceră pornire națională, cu cuvintele: — „am dus prudența până la lașitate, să nu înăbușim în inima noastră mai mult tipătul de protestare”. Cuvintele acestea ar putea fi spuse astăzi, și s'ar potrivi mai bine ca oricând. Am avut ocazia să vorbesc mai zilele trecute cu făuritorul României moderne. Și el mi-a spus: „E adevărat că proiectează serbări pentru aniversarea anexării? Ce greșală faci! Noi am apărat pământul acesta la Grivița în momente pe cari n'ar trebui să le uite. Rău fac că vor să ne sfideze cu ceeace au plănuit”. Iar când vedem că și polonezii și finlandezii, și caucazienii și noi românii ne ridicăm împotriva Rusiei, să credem că va veni vremea când vom putea zice că Rusia a fost — nu este. (Aplauze).

Se dă apoi citire unei motiuni în care se protestează contra serbărilor din Basarabia și în contra intenției poliției noastre de a extrada pe studentul basarabean Burcă Carp, după care întrunirea a luat sfârșit.

DIN BUCOVINA.

Vicariatul general. (*Reflexii la articolul lui Navarra*). Sub titlul „Doi vicari generali?” a apărut în ultimul număr al „*Vremii nouă*” un articol, care se ocupă de o chestie destul de vajnică din arhidieceasa noastră, anume de scaunul vicarului general. În acel articol arată Navarra cu dovezi destul de temeinice, că un al doilea vicariat general de loc nu este de nevoie și că arhidieceasa noastră n'icicând n'a avut pe lângă arhierul doi vicari generali. De aici deduce Navarra, că nici acum n'ar avea nici un rost numirea a două vicari generali. Până aci totul e bine. Eu sunt pe deplin de acord cu desfășurările lui Navarra până la punctul, unde s'ar părea, că Navarra ar admite sub oareșcari modalități crearea posturilor două vicari generali, anume sub condiția, ca vicarul român să fie cum jure successionis. Fără să fiu oareșcum animos față de Navarra, pe care nu-l cunosc, sunt silit aici să-l întimpin, făcând întrebuintare de provocarea la discuție. Părerea lui Navarra, că s'ar putea admite doi vicari generali, din cari cel român să fie cum jure successionis, este pentru noi cel puțin periculoasă. Nu avem nici o garanță, că acel jus successionis va fi servat într'u toată puterea cuvântului. Punem cazul, că vicarul general român să fie mai înaintat în vârstă, decât cel rutean, și din nenorocire să moară înaintea metropolitului, încât metropolitul să rămână numai cu vicarul rutean, — oare atunci nu este aproape primejdia, că dușmanii hainei românești a bisericii noastre se vor face luntre și punte, ca să zădărnicească numirea altui vicar general până la moartea metropolitului? Iar atunci cine rămâne? Vicarul general rutean și acela va urma ca metropolit!!

Iată deci, că teoria lui Navarra este greșită, și eu din punctul meu de privire n-o pot adopta sub nici o condiție. Singurul punct de privire, pe care putem sta noi față de întrebarea vicariatului general este:

Cerem un singur vicar general și acesta trebuie să fie român, ca să rămână nepătată haina românească a bisericii noastre strămoșești.

(*Vremea Nouă*)

Faber.

Noi credem, că asupra acestui lucru n'ar fi permis să se discute acum, după ce poporul în două mari meetinguri și-a spus cuvântul. Orice concesie oferită dușmanului e un semn de slăbiciune și nu servește decât să deschidă noi porțițe nesațiului rutenilor. Dovadă politica nescotită din trecut, când de dragul păcii am dat întrare dușmanului în biserica noastră națională, ca apoi mai târziu să ne convingem, că acesta în loc de mulțămăit amenință să ne scoată pe noi, pe adevărații

!! Pe fiecare damă o interesează !!

cele 8 zile ieftine ale filialei din Arad a magazinului de dantele din Budapesta
ARAD, bulevardul Andrássy nrul 20 [Palatul El. Fischer].

DANTELE dela 2 fil. în sus
CORDELE „ 3 ” „ ”
SAUZAN și mătăsuri într'o
culoare dela 1 cor. 16 fileri
în sus.

Litere - Arte - Științe

John Stuart Mill și mișcarea feministă

De D. Larungu

Căldura ce a pus Mill în apărarea cauzei femeilor vine de bunăseamă și din legăturile lui cu d-na Taylor, din această țară și aleasă prietenie, care — precum mărturisește în *Autobiografie*: „a fost isorât a tot ce am încercat să fac, ori sper să fac de aci înainte”. Cuvintele din urmă se referă la munca lui — mai ales pentru binele femeilor, după 1840. O mișcare feministă propriu zisă atunci nu era, ci numai tendința și articole răzlețe prin ziare și reviste; până ce trecu în parlamentul englez o lege a divorțului, prin care bărbatul se poate desface de căsătorie numai pe o dovadă de necredință din partea soției, pe când femeea trebuie să mai aducă și o dovadă de cruzime. O asemenea lege — pe lângă alte împrejurări, în chip firesc întărită spiritele, dădu imbold mișcării, o împinse pe terenul politic, și fu introdusă și în parlament prin discursul rostit de Mill în 20 mai 1867. Am înaintea mea acest discurs. Citindu-l cu luare aminte, află aci mai toate argumentele de seamă, pe cari le folosesc azi sufragetele — nu e vorbă, adesea cu fanaticism, dar nu fără dreptate. Că este mult adevăr în ce spun ele, nu ne îndoiim; că vor învinge, iar nu ne îndoiim; însă ceace ne interesează cu deosebire în această mișcare, sunt anume idei ce ating probleme serioase cum e căsătoria, temeiul ei de multeori putred, atmosfera ei nesănătoasă și plină de fătânicie și contradicții: statul prin biserica lui constituind împreunarea statornică a două ființi — un trup și un suflet, și tot el punând în practică divorțurile; în aparență monogamie, și de fapt o întinsă, ocultă și atât de variată poligamie; și toate sub pavăza neînfrântei porunci din moși-strămoși: *Femeia să fie supusă bărbatului!* Se înțelege că acest punct îl atacă mai ales Mill; și ce nu putu susține deajuns în discurs, veni să desvolte peste doi ani în cartea: *The subjection of Women*. De-ar fi să-i rezum în câteva cuvinte cuprinsul, așa zice:

„Deplină egalitate, punerea femeii la același nivel cu bărbatul. Nimic nu te îndreptățește să crezi, că femeea nu-i destoinică pentru cutare ori cutare activitate; o experiență în această privință n'ai, dă-i mai întâi puțința de a se manifesta, și apoi...”

Negreșit sunt în scrieri și lucruri controversate, părți cari merg prea departe. Iată de pildă una — o alegem întradins, fiindcă pune și chestia delicată a morzei:

„Unde libertatea nu poate fi nădăjduită, și puterea poate, puterea ajunge marele obiect al dorinței omenești; acei cari nu-s lăsați a-și căuta ei înșiși de treburile lor, au să-și răscumpere, dacă pot, amestecându-se pentru scopurile lor în treburile celorlalți. De aci și pasiunea femeilor pentru frumusețe, îmbrăcăminte și fast; și toate relele ce decurg dintr'însa pe calea luxului vătămător și imoralității sociale.”

Oare să fie așa? Cetitorul ar putea deschide pe Darwin, unde vorbește de felul cum se atrag unele păsări. Nu prin mlădierea glasurilor, nu prin bogăția culorilor și strălucirea penelor?

În astă privință femeea nu face decât ce face și sturzul din Guinea, ce-i poruncește firea și ce știe că ne place nouă. Ce vrei? O dorim dichisită, multicoloră, cu cercei și dantelațe, cu gura de cuc și mijlocul de viespe, și să cogete cât mai puțin, și să umble mai așa, și să rădă ea să-i admirăm noi dințșorii..

Cum vedeți, chestia are și o altă latură. Nu-i ușor să respunzi: sub regimul femeii emancipate are să fie mai multă sau mai puțină grijă de morală? Apărătorii — protinții apărători ai preceptelor etice prezic numai grozăvii:

Dați femeilor drepturi, și veți avea în toate domeniile un caracter de nestatornicie, pasiune și desfrân!

Decât astea *Te avem*. Femeea și azi, nu dictează în palate? Nu șoptește miniștrilor? Nu scoate și nu pune deputați în parlamente? Nu dă lumină orbilor și urechi surzilor? Eminescu vorbește de barzii, pentru cari

...Cărările vieții fiind grele și înguste
Ei încearcă să le treacă prin protecție de fuste;
dar, ia întindeți sfera, adăngați fustă la fustă —
nenumerate fuste protectoare... Și cine ar zice un
cușant împotriva lor? Nu, fustele de acest soi,
fustele dintr'o stofă de toate zilele sunt „venerabile” și „adorabile”; cum înă e vre-o femeie, care
nu ține seamă de prejudecăți și se ridică deasupra
celorlalte, odată se pornesc gurile. Pilde avem încă
din vechime.

Iată Safo. Câte calomii și batjocuri! Și numai pentru că se lăsă cu drag și din toată inima sub alintările înaripatului Amor — cum îi zice ea, în frumosu-i dialect eolian:

Glichipicron amahanon orpeton!
Nebiruită ființă dulce și amară!

Apoi Aspasia — Aspasia, care făcuse pe un Pericles să plângă în fața atenienilor, prietena lui Anaxagoras, Fidias și Socrates, e numită pe scena teatrului din Atena:

„Curtizană cu ochi de câne.”
Și totuși cât de rare sunt Aspațiile!

Cronică școlară

Adunarea de primăvară a reuniunii învățătorilor gr.-cat. din tractul Mediaș, două constatări, limba maghiară, școale nouă și învățătorii de stat.

I.

Despărțământul „Mediaș” aparținător reuniunii învățătorilor gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și-a ținut adunarea sa de primăvară la 4 mai a. c. în școala din Mediaș, care mulțumită conducătorilor și în primul loc, protopopului I. Moldovan e o școală modernă, nouă, provăzută cu toate recuzitele școlare și cu un harnic învățător.

Conform programului punct I. a fost prelegerea practică ținută de învățătorul local Ștefan T. Seta, dezvoltarea literei V mare după metoda fonomimic, după aceasta a urmat cuvântul instructiv de deschidere al presidentului Manase Lajos.

Tot d-sa a disertat „Lupta cu întunerecul” continuare dela adunarea din toamnă, o espunere originală a luptelor dăscălești din trecutul apropiat. S'a desbătut tema pusă de adunarea generală „limba maternă în școlile populare”, luând parte activă toți membri.

S'a luat la protocol desfacerea despărț. Mediaș-Ibașfalău în două părți de sine stătătoare, aducându-se motiv depărtarea prea mare a comunelor dela periferia protopopiatului Ibașfalău. Așa de aci încolo cei 29 membri ordinari vor fi împărțiți în două despărțăminte. Pentru împărțirea bibliotecii s'a ales o comisie în frunte ca bibliotecarul Seceta, E. Câmpănu și Laur. Moldovan.

Ca verificatori ai protocolului s'au ales I. Frâncu și M. Cucuin; iar ca disertanți pentru adunarea de toamnă care se va ține în Bazna s'au înșinat Șt. Seceta și L. Moldovan și ca prelegători M. Lajos din fizică și L. Moldovan din geografie.

A urmat apoi alegerea oficialilor, cari s'au ales prin votare secretă, prezident Laurean Moldovan, secretar Ioan Frâncu, cassar Mihail Cucuin și bibliotecar Șt. T. Seceta, după acestea a urmat închiderea ședinței.

*

stăpâni din bunurile noastre strămoșești. Cel mult Onciul ori Lupu de-și pot permite să traficeze cu sentimentele și avutul neamului, pentru rezoane mai înalte de stat (ori de buzunar), oferind drăgăților de ruteni paritatea în biserică, care e a noastră, — dar națiunea românească, al cărei reprezentant în Bucovina este, trebuie să fie partidul național român, nu o poate face.

Știri politice din Viena.

Impr. s'ia recentelor evenimente din Ungaria.

Evenimentele, cari s'au petrecut în capitala și în alte orașe ale Ungariei, după alegerea de președinte al parlamentului ungar, au făcut o adâncă impr. s'ie în Austria. Pe cei mai mulți i-a surprins, le-a fost atât de neașteptate aceste evenimente, încât în primul moment nici decum nu și-au putut face o judecată dreaptă despre cauzele, importanța și urmările demonstrațiilor și luptelor de pe străzi. Mulți au fost seduși la o judecată falsă, mai cu seamă de împrejurarea, că partidul social-democrat a fost acela, care în zilele din urmă din săptămâna trecută a dat parola pentru demonstrații. Această i-a făcut pe mulți hănuitori, cari de altcum sunt conșteși cu ori-ce fel de acțiune, care se îndreaptă contra regimului din Ungaria și care ar putea contribui la răsturnarea lui. Evenimentele, cari au însoțit demonstrațiile din Budapesta pentru sufragiu universal: incendiarile, jăfuirile etc., au tulburat în mod esențial formarea unei judecăți clare. Numai pe încetul și-a putut face publicul mare icoana adevărată a situației. Fiecare și-a zis, că unde se ridică fum trebuie să fie și foc, și strigătul după reforma electorală n'ar fi fost cu atâta patimă, dacă în poporație n'ar exista de fapt o mare iritare și o adâncă amărăciune.

Faptul, că aceasta dispoziție a fost atât de lămurit exprimată pentru primadată pe etradă chiar de social-democrați își află explicarea în împrejurarea, că de prezent, afară de social-democrați, nime nu dispune de o organizație, prin care să poată fi puse în mișcare masele. Acela însă, care e în curat cu stările din Ungaria, nu s'a îndoit nici pe un moment, că problema reformei electorale în Ungaria e o chestie care nu e numai un interes al social-democrației și a muncitorimei reprezentate prin aceasta.

Elementele, cari au protestat și demonstrat în Budapesta și celelalte orașe contra domniei oligarhice, au greșit desigur în alegerea armei, n'au fost ele, de sigur, nici de egoismul politic de partid libere, dar la tot cazul ele au fost interpretul, exponentul tuturor straturilor poporației desmoștenite și supimate, și dela care acum iarăș se vizește a se detrage, aceea ce i-au cuvine, făcându-se din reforma electorală o comedie, prin care să fie înșelată stăt coreana cât și poporațiunea.

Marile demonstrațiuni pe stradă, au tras o dungă groasă peste socoata partidelor maghiare întru cât aceste credeau, că și de data aceasta vor putea rezolvi chestia, între cei patru părți ai parlamentului, cum a fost totdeauna până acum. Sufragiu universal este acum — și aceasta e importanța evenimentelor din zilele mai recente — nu numai un obiect de schimb între guvernul ungar și partidele maghiare, ci ea a devenit o chestie, asupra căreia nu se mai poate hotărî fără ca să nu-și spună și poporul părerea. Cu aceasta a căzut însă și principiul, pe care s'a sprijinit întreg sistemul politic în Ungaria: domnia oligarhiei nici cu forța nu se va mai putea menține mai mult.

Astfel judecă cercurile politice mature și competente din Austria situația din Ungaria creată de recentele evenimente.

Viena, 28 mai.

Austriacas.

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Constatăm cu durere că la această conferință învățătoarească, pe cum și la toate de până acum preoțimea din acest jur nu află de bună participarea ei. S'a pus pe zi când nu sunt împiedecați cu serviciul dumnezeesc, cu toate acestea nu s'a prezentat nici unul. La finea ședinței însă, am putut saluta în mijlocul nostru pe iubitul protopop Ioan Moldovan, care chiar în acele momente a sosit cu trenul din călătorie. Să sperăm însă că de aici încolo preoții noștri vor ști mai bine prețui conferințele învățătoarești și se vor prezenta în număr cât mai mare, dând mână de ajutor învățătorilor pentru înaintarea învățământului nostru popular.

Vrem din partea preoțimei mai puțină acuză și mai mult sprijin.

*

O altă constatare e faptul că la conferință a luat parte și inspectorul regesc al comitatului Târnava mare d. Benedek, care nu făcea până acum neplăceri învățătorilor, dar care la urma ședinței și-a dat toată silința ca să capaciteze pe învățătorii din subjurisdicțiunea sa, ca toți să se înscrie ca membri ordinari la reuniunea învățătorilor de stat din Sighișoara.

Is'a și promis de vre-o câțiva, viitorul ne va arăta pe acestia. Până acum la reuniunea noastră restanțierile erau mari și absențari dela ședințe și mai mari, căci și la această adunare s'au prezentat numai 12 învățători. Pe viitor să auzim o schimbare spre bine în ce privește participarea.

*

„Néptanítók lapja” în nr. 18 din 2 mai a. c. în articolul său de fond se provoacă la § 19 din legea XXVII din 1907 și zice, că cele mai multe școli naționaliste nu vor să satisfacă acestei cerințe — că adevărat elevul cu limbă nemaghiară să își exprime gândurile și corect în limba maghiară după primii 4 ani de școală, deși o pot face aceasta.

Face apel de patriotism, „trebuie limba maghiară nu numai iubită cu toată puterea sufletului ei trebuie simțită, trăită chiar...” dar credem, că cu tot aceluși drept putem pretinde, ca și limba noastră să fie trăită și doar se știe, că un om nu poate trăi în viață decât cu o singură limbă. *Prea mult ne ceri!*

Tot în acel număr se publică din partea ministrului de culte concursul alor 160 comune pentru 350 învățători de stat, cari au să fie ocupate cu 1 sept. 1912. Tot cu acel termen sunt încă a se ocupa 175 posturi de învățători de stat în locuri deja existente.

Când vedem acest număr mare trebuie să ne gândim și la banii dați din punga cetățenilor cu limbă nemaghiară pentru acest scop și că în locul lor, câte școli naționaliste au să dispară...

„Ierus”.

ISKOLAI ÉRTESÍTŐ — AVIZ ȘCOLAR
bucate 30 fil.

PROPISE (CORECTE) pentru examen
100 bucăți 120 30 fil. porto.

Se vând prin **Librăria „Tribunei”**
din Arad str. Deák-Ferencz nr. 20.

Tot acolo se află și cărți potrivite ca premii pentru școlari.

Jertfele potopului

Milioane inecate. — Lugojul românesc nimic. — Pustiu și jale pretutîndei. — Mii de oameni fără adăpost.

Nici pe departe nu ne puteam da seama la început de proporțiile îngrozitoare ale catastrofei de duminică și luni ce a căzut ca o bătaie a lui Dumnezeu asupra frumosașelor noastre ținuturi românești. Falnicul Lugoju, mândra cetate a lui Brediceanu, admirată în atâtea rânduri de frații din Regat veniți din când în când la noi ca oaspeți, — e astăzi o ruină jalnică. Mândrii plugari și măiestri cari prin inima lor deschisă și primitoare au știut storce fraților din București, membrilor corului Carmen, lacrimi de emoție, întipărindu-le în inimi imagini neșterse de viață românească, când veselă și plină de farmec, când duioasă și mișcătoare, — zdrobiți își înalță astăzi ochii spre ceruri, implorând mila și ajutorul Celui Atotputernic. Mii de români își plâng avutul pierdut în valuri, și mulți îmbracă azi haine cernite jelind un tată, un frate ori un copil iubit.

Nici satele din jurul Lugojuului n'au fost cruțate. Lugojuul, Silha, Sacul, ambele Coșteie, Chiseteul, Părul, Babșa, Topolovețele, toate au fost inundate. În Lugoju se știe până acum numai de 7 morți, sunt însă mai mulți. Numărul morților din comunele apropiate nu e cunoscut încă. Nu sunt neînsemnate nici pagubele cauzate în comitatele Timiș și Torontal de râurile Timiș, Bega și Bărzava. Pe locul orașului Reșița se întinde cât vezi cu ochii o mare de apă tulbure, spumegoasă.

Comunicația e întreruptă aproape pe toate liniile secundare din Banat. Pagubele sunt incalculabile. Numai în Lugoju trece peste 2 milioane. Ploile necentenite au umflat și râurile din comitatele Sălaj, Bistrița, Năsăud, Murăș-Turda, Hunedoara și Arad, producând pretutîndea revărsări de ape. Dăm mai jos noile amănunte ce le avem pe ziua de astăzi.

Catastrofa în Lugoju.

Încă duminică seara apa a ajuns maximul, așa încât era mare temerea că și podul de fier va fi măturat de puvoii sălbatic al apelor. Uzina electrică a ajuns mai întâi sub apă. Rând pe rând au fost inundate ținuturile mai joase de pe ambele maluri ale Timișului. În multe locuri apele au năvălit cu o așa iuteală și atât de neașteptat, încât locuitorii au trebuit scoși din case pe ferestri. Plute și lămpi circulau pe străzi, totul era o mare întinșă. Partea românească a orașului a suferit mai mult. Străzile Tunei, Nedeleu, Timiș și o multime de străzi laterale au ajuns cu totul sub apă. Una după alta se prăbușeau casele. *Până acum s'au surpat 300 de case din 1200 câte au ajuns sub apă.* 2000 de familii au rămas fără adăpost. S'au pornit colecte în toate părțile pentru ajutorarea nenorociților.

În comitatul Timiș.

În comuna Varadia cu 3500 de locuitori, aproape toți români, s'au surpat 150 de case. În Gătaia o femeie bătrână și o fetiță s'a înecat în valuri. Podul cel mare de beton din Gătaia a fost nimic. În Șag terasamentul liniei ferate a fost despotolnit de ape și stricat pe o întindere con-

siderabilă. În Șoșdia și Gătaia nu se cunoaște încă numărul caselor surpate. O zi întreagă comuna Gătaia a fost cu totul izolată de lume. Nici până astăzi apele nu s'au retras. Locuitorii, români cu toții, din Topolovețul-mic s'au refugiat în Topolovețul-mare. Comuna Deta e înecată, asemenea e amenințată și Denta. Hotarele comunelor Ciacova și Petroman sunt inundate.

În Torontal.

Primejdia potopului amenință o parte a comitatului Torontal. Luni după amiază Timișul, rupând malurile a exundat în dreptul comunei Cebza, comună românească cu aproape 2000 de locuitori. În scurt timp apa crescând simțitor, a năvălit în comună, ridicându-se în unele locuri până la o înălțime de 3—4 metri. De ieri orice comunicație cu comuna Cebza e întreruptă. Una după alta casele au început să se prăbușească. Din tot satul nu se văd decât ici colo câte un coperiș de casă și coroanele pomilor. De patru ori au încercat ieri să se apropie de comună, dar toate încercările au rămas zădărnice. Abia după amiază au putut pătrunde în sat cei ce au grăbit în ajutorul comunei primejdite. Notarul scăpat din mijlocul valurilor povestește lucruri îngrozitoare. Toate casele sunt ruinate, parte mare surpate. 50—60 de oameni s'au înecat în valuri. La 5 ore după amiază 20 de luntre încărcate cu soldați și alimente au sosit dela Timișoara, în ajutorul năpăstuiților. Atât prefectul Dellimanics cât și viceprefectul Jankó au grăbit la fața locului.

Pe valea Someșului.

Luni a început apa să scadă. Între Jibău și Sarduc s'a sistat comunicația. În Iclodul-mare țările sunt acoperite de apă. Totul e nimic. Terasamentul liniei ferate e stricat în multe locuri și pe întinderi mari, astfel că repararea lui reclamă mai multe zile, ba chiar săptămâni. Inginerii liniei ferate de pe valea Someșului au grăbit cu toții la lucrurile cele mai primejdite. Lucrările urmează sub conducerea directorului Maleter.

Pe valea Mureșului.

Nici măcar numărul comunelor inundate nu ne este încă cunoscut. În Mureș-Ozorhei o multime de oameni au pierit în valuri. Ieri apa a început să scadă, însă în același timp noui ploii torențiale și ruperi de nori s'au semnalat din Deda. Nutrețul și semănăturile sunt compromise cu desăvârșire. Mureșul și ambele Târnave au ieșit din alvie chiar și în locurile mai bine apărate. Populația se refugiază la câmp sau în pădure, pe locurile mai ridicate. Întreaga vale a Mureșului are aspectul unei mări întinse, aspect grandios, dar înfiorător în același timp. Coperișuri de case, colibe, pomi, mobile înnoată pe suprafața apei. Astăzi noui ploii torențiale au început să cadă asupra ținuturilor Mureșului și a Târnavelor.

În Bihor încă au ieșit Crișurile din alvie inundând sate și țarine. Au suferit și aici vre-o câteva comune românești din pricina inundațiilor. În Sânt-Lazar s'au nărnit mai multe case. O româncă de 16 ani, Ana Curtuț, s'a înecat dimpreună cu vitele ce cari era la pășună.

Dr. RÓTH KALMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

G O N D A

▲▲▲

Stabiliment de vestminte

▲▲▲

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze

Prețuri ieftine.

Telefon 41

Situația politică

Tratativele „blocului” în chestia reformei electorale

Contele Apponyi șovăie

— Ședința camerei —

În numărul nostru de Duminecă adusesem la cunoștința cetitorilor hotărârea pe care a luat-o opoziția, după evenimentele extra-ordinare din stradă și din parlament, de a-l răpune pe Tisza. Atitudinile lui de aristocrat îngâmfat în tot timpul turburărilor a trezit multă revoltă și ură în rândurile partidelor opoziționale. Trebuia găsit mijlocul de a face zadarnic rolul lui Tisza la prezidenție prin pășirea pe un teren pe care de voie de nevoie majoritatea și în primul rând ministrul-președinte trebuie să-l socotească acceptabil pentru discuție. Planul de reformă electorală, al opoziției ale cărei linii generale le cunoaștem trebuie să fie acceptat de către guvern și majoritate cari în numele unei reforme electorale democratice au câștigat putere și mandate.

Deși tovărășia lui Tisza l-a deprins să tot scază din radicalismul votului său universal, Lukács va trebui acum să se oprească, dacă nu va voi să cadă mai curând ori mai târziu — singur ori cu Tisza împreună.

Lukács se găsește dar în fața unei alternative. Dar asta numai în cazul când opoziția unită nu se va mărgini numai să dea publicului aerul, că s'a hotărât să „hotărască”, ci când va ști să voiască să impună alternativa ministrului-președinte lipsit de personalitate.

De asta însă ne-am îndoit și în adevăr bănuiele încep a câștiga justificare.

Din stradă, unde sufragiul universal s'a desbătut cu cele mai radicale mijloace, din sânul opoziției iustiste unde el a fost chiar *bătut* în persoana unui deputat, votul nostru mult așteptat a trecut în desbaterile opoziției foarte pistrițe... Și iată-l pe Justh cedând, fiindcă în tovărășia în care se găsește, dacă rămâne, trebuie să mai piardă din individualitate cum au pierdut pe rând Khuen și bietul Lukács în tovărășia lui Tisza...

Să nu ne facem deci iluzii! Opoziția e acum solidară pentru a-l slăbi pe Tisza. Justh a colaborat cu socialiștii, odată pentru votul universal, acum colaborează cu foarte mulți reprezentanți ai reacționarismului...

Și în adevăr a fost destul să treacă câteva zile dela vărsările de sânge de pe stradă și dela scandalurile și abuzurile din cameră pentru ca aristocrația să fie din nou stăpânită de gândul de a governa singură. Când deci discuția proiectului de reformă electorală a *blocului* (!) a ajuns la amănunte și s'a văzut că nona reformă ar fi să întreiască numărul alegătorilor, cel dintâi Apponyi a rămas îngrijorat...

Se pare deci că și *blocul* va rămâne în nămol.

Și asta se va întâmpla, încurând, poate, încă înainte de a ajunge la partea care ne interesează îndeosebi pe noi la ori-ce proiect de reformă electorală: *la supremație!*

Ședința de azi a camerei ungare.

Spiritul războinic de care erau fosfetiți mai zilele trecute deputații justhiști a început astăzi să

se potolească. Astfel obstrucția tehnică din săptămânile trecute a fost înlocuită azi prin vorbirii sarbede și plătisitoare. Cauza acestui duh pașnic ce s'a instăpânit între partidele cari până mai ieri stăteau gata să se mănânce, e a se căuta în împrejurarea, că așa numita concentrare a partidelor opoziționiste a eșuat din motivul că nu s'a putut ajunge la o înțelegere asupra întrebării, cât de mare să fie numărul alegătorilor după introducerea reformei electorale și în cari cercuri să se exerciteze votul secret și în cari nu.

Încă înainte de a se deschide ședința, au venit la Lukács conții Károlyi și Apponyi rugându-l să interviev ca ședința de azi să nu fie prezidată de Tisza ci de unul dintre vicepreșidenți fie de Beöthy, fie de Iankovics. Amândoi au accentuat că, având în vedere curentul pașnic ce s'a instăpânit, sunt cele mai frumoase perspective pentru reluarea tratativelor. Prim-ministrul a declarat că nu le poate satisface cererea, în schimb însă îi asigură că se va întreprinde la Tisza și-l va îndupleca să arate față de oratorii opoziției cea mai mare concilianță posibilă.

Președintele camerei, contele Tisza, deschizând ședința la orele 10 și jumătate spune că nu poate lua în considerare propunerea lui Barabás, fiindcă acesta a uitat să o înainteze și în scris.

La ordinea zilei e discuția reformei militare. Primul vorbitor, *Fr. Thaly* independist afară de partid, spune că numai cu restabilirea păcii între partidele îndușmănite, se va putea restabili și viața constituțională normală, până atunci însă nici vorbă nu poate fi de o activitate parlamentară. Prezintă apoi un proiect care prevede dezvoltarea armatei în direcție *națională*. În același sens vorbește și kossuthistul *Kállay Ubul*.

Astăzi și membrii partidului justhist recunosc că înțelegerea cu celelalte partide din opoziție numai din pricina reformei electorale a trebuit să eșueze.

Războiul italo-turc

Războiul italo-turc, care a consumat o sumedenie de jertfe, atât omenești, cât și materiale, după o durată de aproape un an, e pe sfârșite. Ambele părți tradează înclinări spre încheierea unei păci, care însă să nu jignească interesele nici uneia. Rolul diplomației va fi deci să aflu o astfel de soluție, pe baza căreia pacea să se poată încheia fără jignirea onoarei, atât a Turciei cât și a Italiei.

În cercurile diplomatice se vorbește despre o soluție în baza căreia Turcia să cedeze Tripolitania Italiei, însă Italia să recunoască și pe mai departe suveranitatea Turciei asupra Tripolitaniei. Tot odată Italia să plătească sub titlul de despăgubire o sumă oarecare pentru provinciile din nordul Africei, cedate din partea Turciei.

Știrile mai noi sunt următoarele:

Un congres al păcii.

Constantinopol. — Ministrul de externe al Turciei în consiliul de miniștri ținut luni a comunicat, că conform rapoartelor sosite dela ambasadorii imperiului otoman din străinătate, până în timpul de față nu a sosit din partea nici unei puteri străine propunere concretă în chestia convocării unui congres sau conferință de pace. Ziarul „Tanin” în legătură cu zvonurile despre o conferință ce s'ar convoca la inițiativa Angliei, zice: „Turcia nu poate participa la o așa conferință, în care dela începutul desbaterilor nu se va garanta ca principiul desbaterilor este recunoașterea suveranității Turciei asupra Tripolitaniei.

*

Paris. — Ziarul „Eclair” afirmă că ideea unui congres european, în scopul încheierii păcii în Tripolitania, face progrese. Congresul ar avea loc la Paris și ar fi prezidat de către președintele consiliului de miniștri francez, Poincaré.

*

„Landeszeitung” află, că guvernul rusesc a adresat Germaniei întrebarea oficială: ce atitudine va lua Germania într-o eventuală conferință orientală. Răspunsul a fost amânat având în vedere necesitatea de a se discuta prealabil chestiunea cu Turcia.

Rusia ar fi adresat aceeași întrebare tuturor cabinetelor.

Expulzații italieni și prizonierii.

Roma. — Ziarul „Corriere d'Italia” ocupându-se de expulzările din Turcia și de prizonierii turci trage o paralelă între tratamentul expulzaților de către Turcia și între cel al Italiei față de prizonierii turci, afirmând, că guvernul italian dă ofițerilor și soldaților turci un salariu egal cu cel al ofițerilor sau soldaților italieni.

*

Roma. — Expulzații italieni din Smyrna s'au reîntors în Italia debarcând la Brindisi. Dâșii povestesc despre persecuțiile îndurate de opt luni, mai ales de către lucrători. Mizeria lor este mare. Regina mamă a datat 20.000 lire pentru expulzați.

*

Roma. — D. Giolitti a numit o comisiune centrală care să se ocupe cu ajutorarea expulzaților din Turcia. S'au deschis în toată Italia subscrieri în favoarea expulzaților. Azi dimineață au sosit la Neapoli din Smyrna 230 de expulzați. O mare mulțime a făcut o manifestație entuziastă reîntorsilor în patrie cari au aclamat pe regele Italiei.

Guvernatorul italian al Rhodosului.

Viena. — Ziarul „Reichspost” protestează cu violență contra guvernului italian care a numit ca guvernator la Rhodos pe evreul Macchioro.

Milano. — „Corriere de la Sera” anunță din Cairo că acolo au fost sechestrare 19 baluri conținând uniforme italienești. Acestea erau destinate pentru trupele turcești din Cyrenaica, cari aveau să se servească de ele pentru a se introduce în forturi.

Noul lupte la Tripolis

Roma. — Agenția Stefani află din Buchamez cu data de 24 mai st. n. următoarele:

Spre a putea păzi drumurile urmate de caravane generalul Garioni a ordonat o nouă mișcare de trupe până la 10 km. dincolo de fort. Pe când o primă grupă de trupe cu artilerie apăra difileul dintre Scebka Buchamez și Scebka Brega, la sud-vest de Buchamez, spre a preveni o eventuală sosire a dușmanului, o coloană volantă mergea înainte de revărsatul zorilor până la 8 km. de Buchamez și trecea vadul cu un detașament spre a inspecta al doilea drum urmat de caravane. În acest răstimp alte trupe ieșeau din retrășamente și atacau Sidisaid. Nici o caravană nu se putea vedea.

Detașamentul păzind defileele dintre cele două Scebka a avut prilejul să bată în mod eficace cu artileria câteva trupe dușmane apărute spre sud, silindu-le a se opri și apoi a se retrage din cauza pierderilor suferite. Detașamentul, care se îndrepta spre Sidisaid a avut prilej să înceapă o luptă la vreo 4 km. depărtare de retrășamentele sale cu numeroase grupe dușmane apărute pe dunele din Sidisaid. Detașamentul italian era compus din două batalioane din regimentul 11 bersaglieri și de o baterie cu tir repede sub comanda colonelului Agliardi. Lupta a ținut toată dimineața. Spre amiază dușmanul a încetat focul.

Operațiunea s-a făcut cu multă strălucire de trupele noastre permițându-ne să culegem știri foarte folositoare cu privire la poziția dușmanului în jurul punctului Sidisaid.

Să contribuim la fondul ziaristilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa Institutului de credit și economii „Ardeleana” în Orăștie — Szászváros.

La adunare a luat parte și d. Alex. Aciu adv. din Tâsnad, care totdeauna a fost un mare partinitor învățătorilor și neamului nostru, ceea ce se vede de acolo, că nici acum nu a întârziat ca să nu fie de față.

Totodată a donat o taxă de 5 cor. pentru speșele despărțământului, pentru care sumă i-s'a exprimat mulțămîntă publică.

*

Adunarea generală de primăvară a despărțământului Reghin aparținător reuniunii de Alba-Infla și Făgăraș. Corpul învățătoresc din acest despărțământ și-a ținut adunarea generală de primăvară la 11 mai a. c. în Curticap.

După esmiterea comisiunilor, amăsorat programei, învățătorul local Petru Graur și-a ținut prelegerea practică „Asămănarea vacii cu o oaie” cu elevi despărțământului I și II-lea, apoi prezidentul despărțământului, d. Ioan Suci, inv. în Cacuciu, prin o frumoasă vorbire de deschidere plină de sâmtămînt românesc îndeamnă pe toți la munca obositoare dar frumoasă în ogorul neamului, declarând adunarea de deschisă.

Urmează o discuție asupra temei: „Cum să se pronunțe limba română în școlile primare nedespărțite”, care provoacă o interesantă dezbateră la care au luat cuvântul mai toți membrii; concluzia este că limba română să se pronunțe pe baza intuiției și a exercițiilor de vorbire.

Se pune la discuție „Cassa școlară” hotărîndu-se că unde să se înființeze unde permit împrejurările dar nu e obligatoar.

Georgiu Maior inv. pens. în Reghinul-săseșc își ține disertația liberă „Asupra modului după care ar trebui să se pronunțe aritmetica în I-mul despărțământ al școlii primare”.

Alexandru Moldovan, ca esmis al despărțământului la cursul de istorie și fizică, face o dare de seamă despre cele auzite acolo.

Ambele vorbiri au fost primite cu mulțămîntă.

Urmează rapoartele comisiunii criticatoare pentru prelegerea practică prin referentul Laurian Maior și comisiunea de 4 pentru critica disertațiilor cetite în anul trecut, prin referentul ei Romul Cătărig, pe cari le găsește de foarte bune; iar disertațiilor Florian Pop inv. în Casva și Traian Vețan inv. în Șerbeni propune a li-se vota mulțămîntă protocolară, ceea ce se și decide.

Din raportul casarului Georgiu Bucur se constată că despărțământul are 42 membrii fondatori. 26 ordinari și 5 ajutători, cu mai multe taxe restante.

Din raportul bibliotecarului Alexandru Moldovan reiese că biblioteca despărțământului are aproape 300 opuri.

Ca delegați la adunarea generală din Blaj se aleg: Nicolau Lates inv. în Telec și David Roman inv. în Habic.

Budgetul s'a statorit: Percepțiuni 804, ero-gațiuni 101 cor.

Pentru adunarea de toamnă se hotărăște comuna Șerbeni.

Prezidentul Ioan Suci a propus înființarea unei reuniuni de înmormîntare a districtului protopopesc Reghin pentru care scop se alege o comisiune de 5 în frunte cu prezidentul Ioan Suci, care comisiune să vină în conțelegere cu alta esmisă din șirul preoțimeii tractuale spre a decide în merit.

Învățătorii prezenți, au dovedit mare interes față de chestiile puse în dezbateră. Dacă în schimbul preoțimeii afară de unele excepțiuni cărora se cuvine toată onoarea nu ne-a onorat cu prezența.

Cu prezența ne-a onorat Reverendissimul domn protopop Arion M. Popa, care la nici o ocaziune nu lipsește din mijlocul nostru, Aurel Căliman preot în Breț care s'a înscris și ca membru fondator al reuniunii, Iuliu Graur preot local, Dumitru Cioloca inv. în Ercea și N. Calliman inv. în Fărăgău, precum și un număr public din popor cărui numai cînte să cuvine.

Lucrările s'au încheiat cu banchetul dat de fratele și iubitul coleg Petru Graur, mîncări și beuturi bune, unde nu au lipsit nici toastele, iar veselia a fost la culme.

Unul dintre cei de față.

*

Prelegeri populare. Comitetul Despărțământului Diciosănmărtin al Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român continuând cu activitatea sa dezvoltată pe terenul prelegerilor po-

porale a ținut în 12 mai 1912 două prelegeri populare și anume: una la 11 ore a. m. în comuna Șaroșul unguresc și alta la 3 ore p. m. în comuna Boziaș. Amândouă prelegeri au succes peste ori ce așteptare. Prelegătorii a fost domni dr. Alexandru Șimon și Emil Călugăr dintre cari primul a dezvoltat la înțelegerea poporului chestia antialcoolismului, iar al doilea a vorbit cu mult înțeles despre însemnătatea școlii. Prelegătorii în ambele comune au fost viu aplaudați. Directorul despărțământului dr. R. Boila care a condus aceste prelegeri în decursul prezidenției asemenea a dezvoltat unele rele (luxul, analfabetismul, procese nebazate etc.) cari stau în calea dezvoltării poporului nostru și a arătat calea prin cari acele rele se pot încunjura.

Prelegerile au avut un rezultat neașteptat de bun, deoarece în comuna Șaroșul unguresc o comună cu abia câteva familii românești s'au înscris 6 membrii ajutători, iar în comuna Boziaș 20 membrii ajutători pentru anul 1912.

În 19 mai la 12 oare s'a ținut o altă prelegere în comuna Bernadia, tot sub conducerea directorului despărțământului dl dr. Romul Boila. Deși comună mică poporul s'a adunat în număr mare. După deschiderea adunării a urmat la cuvînt dl Nicolae Berghian, preot în Dej, vorbind cu multă însuflețire despre „alcoholism” aceasta boală, care predominază în grad mare la poporul nostru și-l împiedecă să înainteze. Fiindcă poporul din această comună nu are școală românească dl Emil Călugăr a vorbit: „Despre însemnătatea limbii române” arătând poporului, că trebuie să o iubim și să o cultivăm prin cetitul cărților folositoare. Potrivit cu noua comasare, care a avut loc în hotarul acestei comune dl Nicolae Platon a vorbit despre economia rațională, arătând cum trebuie împărțită și lucrată moșia după comasare și în legătură cu aceasta „despre guno-iul măestrit”. De încheiere dl Romul Boila a îndemnat poporul ca să și păzească portul și limba și să încunjure procesele ușurate.

Cu toate că Bernadea e o comună mică s'au înscris 7 membri ajutători pe anul 1911 și 9 membri pe anul 1912. S'a instituit o agentură și s'a pus bază la o bibliotecă.

De aici prelegătorii au trecut în comuna vecină Căpâlna de sus, unde la 2 ore după deschiderea ședinței prin d. director, a vorbit d. Nicolae Berghian despre „alcoholism”. D. Emil Călugăr despre „însemnătatea limbii române” și d. Nicolae Platon despre „luxul în popor”. Din aceasta comună mică s'au înscris 5 membri ajutători. S'a pus baza la o bibliotecă și s'a instituit o agentură.

p. n.

*

Concertul din Oradea-mare. Am înregistrat cu bucurie concertul Reuniunii române de cântări „Hilaria” din Oradea-mare ce se va ținea în 3 Iunie a. c. st. n. (Constantin și Elena) Acum suntem în plăcuta poziție de a publica și programul bogat și variat pe care „Hilaria” îl studiază cu multă seriozitate și însuflețire. Iată-l:

C. Porumbescu: Ieri o floare, cor bărbătesc. I. Vidu: a) Ș'asară, cor bărbătesc. b) Vraja, cor bărb. Declamații. A. Popovici: Răsunetul văilor, cor bărb. cu solo de tenor (dl Cornel Neagu). I. B. Singelée: Fantaisie Pastorale, solo de violină de dl Dr. Eugen Pescariu și acompaniat de pian de d-șoara Iuliana Vaina. G. Muzicescu: Marș. — Dans.

Dupăcum suntem informați concertul acesta dat sub conducerea dlui Nicolae Firu va fi vetimul. D-sa va părăsi Oradea dupăce timp aproape de zece ani a fost în fruntea „Hilariei” pe care prin zelul și prin munca sa dezinteresată a ridicat-o acolo unde astăzi se află. Sperăm că publicul nostru va ști să fie recunoscător prestațiunilor ce le-a adus d-sa pe terenul muzical în Bihor și va alergeră și de astădă la Oradea dându-i ultimul salut și admirîndu-i primosul de recunoștință.

ECONOMIE

Târgul de primăvară al comunei Săliște din anul acesta, cu abatere dela ordinea de până acum, se ține pe cum urmează:

Târg de oi și porci, Marți în 11 Iunie. Târg de cai și vite cornute, Miercuri în 12 și Joi în 13 Iunie. Târg de mărfuri, în 14 Iunie. Săliște, la 25 Maiu 1912. **Primăria comunală.**

Bibliografie

— x —

La „Librăria Tribuna” se află de vânzare: Biblioteca Flacăra Nr. 7 *Răscoalele din 1907*. Amintirile unui fost prefect. a 80 bani + 5 fil. porto.

*

— În editura Tipografiei și Librăriei „Doina” din Beiuș a apărut: „Foiletoane” de Alexandru Ciura un volum elegant și bogat, care va face plăcere amatorilor de o lectură selectă. Prețul: Cor. 1.60 + 10 bani porto. Pentru România Lei 1.80 + 20 bani. Comandele să se adreseze Librăriei „Doina” în Beiuș (Belényes) Ungaria.

*

Noua Revistă Română de sub direcțiunea d. lui C. Rădulescu-Motru, are următorul cuprins: Noutăți: Situația politică: liniște, până la septembrie. — Legea învățământului secundar și superior. Actuale: A Jeanjaquet, Salonul de primăvară al „Tinerimei Artistice”, (cu 8 reproduceri după operele d-lor Steriade, Grigorescu, Verona, Pătrașcu, Neylies, Mărculescu, Șt. Popescu, Poitevin). Critică: I. Netzer, Dela Kleist la Ibsen. Fl. Simionescu, Edouard Rod (cu un portret). Literatură: Emil Isac, Moartea unui Moș bătrân (în metru popular). Știință: N. Einschlag, Psihologia Beției, (Beția la marii scriitori: Hoffman, Huysmans, Edgar Poe. — Beția din rachiu și ligheruri. — Amestecul băuturilor. — Băutura fără pericol de beție. — „Laptele bătrânilor”. — Vinurile celebre și savanții lor. — Vinurile de Tokai, spaniole și franceze. — O monografie a vinurilor românești. — Vinurile prelaților. Insemnări: Alianțe franco-române. — Actorul și arta dramatică. — Un apel al d-lui T. Costescu din T. Severin. — Statuia lui Heine. Revista revistelor: Buletinul cercului de studii al partidului liberal. — Viața nouă. — Grădina Hesperidelor. — Farul.

POȘTA REDACȚIEI

Dlul *Cremenc*. Anecdota ce ne trimiți este redată în versuri de cătră Th. Speranță. Astfel că cititorii noștri o pot găsi într'o expunere cu mult mai bună decât a d-tale care este lipsită total de colorit și de viață.

Dlul *A. Em*. Domnul meu d-ta lungești un fapt banal pe trei pagini crezând că o înșuruire de lucruri grotești ca acestea: „*și cam place să înghită câte o fără din sticluta cu rachiu a moșului... o fără de mîncare o fără de beutură*” înseamnă spirit. — Nu merge.

Dlul *Gregoriu Ceonța, Deva*. Te rugăm să primești d-ta sarcina de corospondent, redacție nefiind în situație de a se lipsi în acea zi de nici unul din membrii ei.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Ioan Pascu, Feketchalom. Abonamentul d-ta cu suma primită azi e achitat până la 15 Iunie a. c. Alex. Banea, Chesler. Am primit 10 cor. în abonament pe 1912.

I. S., Budac. Unul a intrat la noi, altul s'a dus în America. Ceilalți s'au dus nici noi nu știm unde.

Eugen Balint, Cristolțul-mare. Numai pe lângă taxă separată se expediază.

Redactor responsabil: **Atanasie Hălmăgian.**

In comuna CINTEI se află de vânzare
o prăvălie cu trafică
și drept de birt. Doritorii să se adreseze lui
Petru Boariu, Köröscsente.

Caut

un candidat de avocat

care pertractează independent, vărsat în afacerile
cărții funduare, **să știe bine limba română,**
precum și un scriitor cu praxă și versat în
limba română. Postul se poate ocupa momentan.
A se adresa dlui **Dr. Dénes Arthur,** avocat
Marosujvár.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă pe lângă condiții favorabile. A se
adresa: **Dr. Emil Montia,** avocat Șiria (Vi-
lágos).

Concurs

pentru ocuparea postului de conducător la so-
cietatea morii „Frăția” din Coștei (Mélykastély),
comitatul Timișului.

Salar anual: 2000 cor.

Alesul e îndatorat a conduce și a supra-
veghea toate agendele morii, conform hotărâ-
rilor speciale ale direcțiunii, a purta întreaga
corespondență și socoteală, a compune bilanțul
anual, și a depune o cauciune de 1000 cor.

Reflecții au să producă atestat de
maturitate despre absolvirea școalelor comerciale
și alte eventuale atestate despre praxă și servi-
ciile de până aci.

Recursele sânt a se înainta până la 15
Junie st. n. 1912 la adresa d-lui **Avram Corcea**
în Coștei.

Coștei, 6/19 Mai 1912.

Direcțiunea.

SINGURA FIRMĂ
ROMÂNEASCĂ IN
ȚARĂ CARE

VOPSEȘTE,**CURĂȚEȘTE și****SPALĂ ALBITURI.**

EUGEN JUNCAN,
ARAD, str.. JOZSEF-FOHERCEG 9
LUCRĂRI EXCELENTE, PREȚURI IEFTINE.

Polacsek Henrik,

strungar artistic

Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

Recomandă fabricatele sale pregă-
tite din lemn de prima calitate, ca
bile pentru popici Lignum-Sanctum,
apoi articola pentru aranjamentul
cafenelilor, precum: bile, dacuri
pentru biliard, șaluri, domino, ra-
pentru ziare, în prețuri foarte mo-
derate. Totodată iau în întreprin-
dere totfelul de reparații în bransa
mea, în preț mic. Comandele din
provincii se execută prompt și solid.

Kratochvill Ágoston

turnătorie de lucrări de artă și firme
Budapesta, VII., Cserhát-u. nr. 22.

Fond. în 1899.

Telefon: 28-35.

N-rul casei de păstrare poștală reg. ung. 15545.
(Notă Clearing).

Table de firmă vărsate din bronz
și zinc
pentru oficii, medici, avocați, ingi-
neri, arhitecți, execută frumos și
modern. Cea mai mare fabrică în
bransa aceasta în Ungaria.

Prețuri de fabrică.

Correspondență în limbile maghiară și germană

Barthl János

lăcătuș artistic și de edificii
ARAD, Rákoczy utca numărul 9.

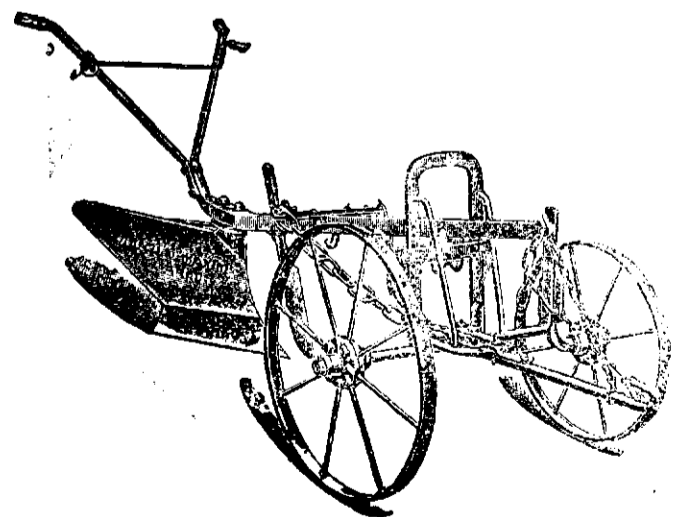
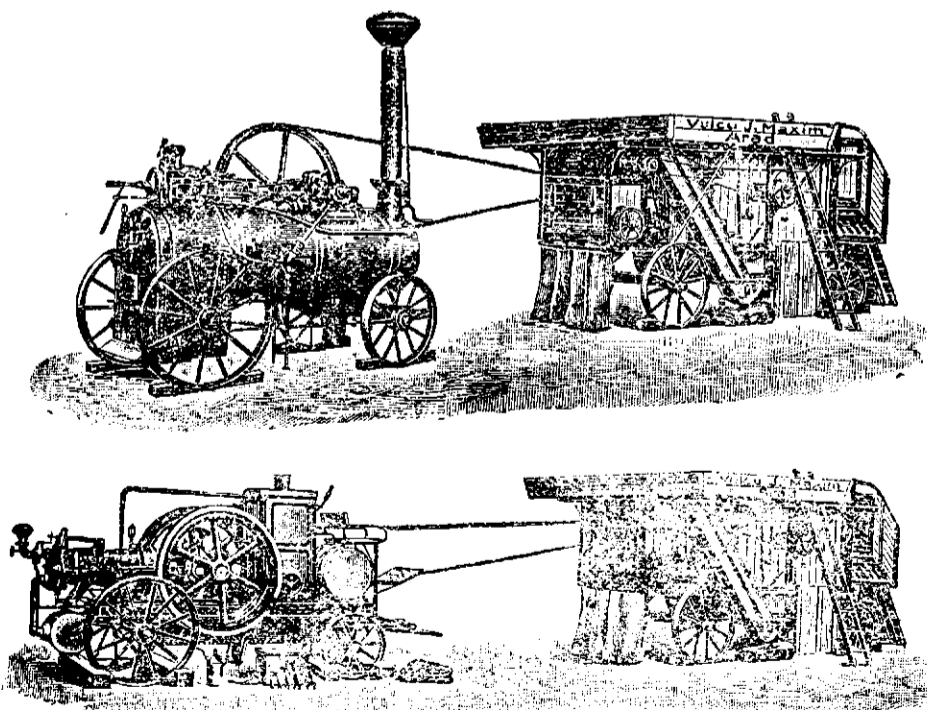
(In casa proprie).

Primește spre executare toate
lucrările în bransa lui și anume:
lucrările din fer la edificii, con-
strucții de fer, îngrădiri și de-
coruri de fer, și totfelul de re-
paraturi. — Cu preliminar de
spese servese gratuit. Rog bine-
voitorul sprijin.

Cu stimă: **BARTHL JANOS.**

MAXIM I. VULCU fabricant de
mașini
ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să
umbe singure, o efeptuese in prețuri
moderate, după sistemele cele mai prac-
tice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu
transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente
mechanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la
firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se cauta o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

POPPER Testvérek

MAGAZIN DE MODĂ — Arad str. Forray

Surprinde publicul cu cadouri extraordinare de Rusalii!

Toți articlii aci înșirați de-o execuție admirabilă le socotește în 20 coroane.

Delin lănos, modern, în formă nouă pentru un întreg rând de haine.

- 1 talie de pânză ori batist brodată cu mătăasă,
- 1 velință de flanel pentru vară, tigru ori turcească.
- 1 serviciu de cafea pentru 6 persoane.
- 1 păreche mănuși lungi de ață.
- 6 buc. băsmuluțe fine de mătăasă, batist, ori pânză.
- 1 umbrolă ori ploier negru fin.
- 1 val de pânză fină pentru 6 cămeși femești.

Mare magazin de covoare și perdele.

Expediere punctuală în provincie pe lângă ramburs.

VIRÁG és FARAGÓ

FABRICANT DE ARTICLIU pentru INDUSTRIA FERULUI și pentru ECONOMIE

BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER
PENTRU FABRICI, GRAJDURI,
SUPEREDIFICATE ECONOMICE,
FLORĂRII ȘI VERANDE
CU PREȚURILE CELE MAI
CONVENABILE. — LA CERERE
CU PROVOCARE LA ZIARUL
„ROMÂNUL”, TRIMET CATALOG
DE PREȚURI GRATIS și
: : FRANCO : :

Petru Moga

pantofar pentru domni, dame și orîoped
Gluj-Kolozsvár piața Bocskai nr. 8.

[lângă farmacia Biró].

Execută după cea mai nouă modă și din materialul cel mai excelent totfelul de ghețe pentru domni, dame și copii, precum și ghețe pentru picioare suferinde, cu prețurile cele mai moderate.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Teleki nr. 19.

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețurile
cele mai moderate.

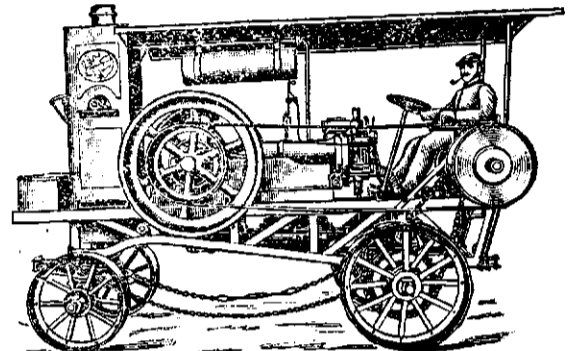
Gleichmann I.

atelier aranjat cu putere electrică

pentru repararea motoarelor și a mașinilor.

DEVA, strada Aradului n-rul 7.

Primește spre reparare grabnică și conștiințioasă motoare, mașini cu aburi, mașini de îndiătit, precum și totfelul de mașini economice, instalațiuni de pompe pentru vin, bere și fântâni, precum și aranjarea d u nou a conductului de apă. Execută totfelul de lucrări de arhitectură, precum: uși de fier, ferestre de fier, balcoane, gratii, porți, trepte de fier și fiere pentru legatul pereților. Primește spre reparare specială gramofoaane, mașini de scris, biciclete și cumpen. Cu oferte de prețuri servese la cerere.

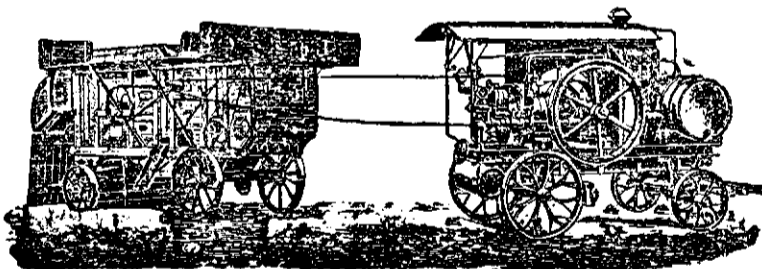

Fabrica de mașini și
turnătorie de metale

Fürst Antal, Timișoara-Fabric
Șirul stâng al Begei nr.
11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: diferite piese pentru mașini de abur, în ori-ce mărime. Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt.

Cilindrele se găuresc la fața locului fără desaranjament.

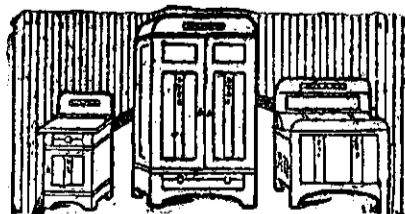
Ori-ce reparație la cazan ori mașini o face în execuție solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: Cazane nouă pentru aburi și dula-puri p. locomobile.

Ciselește și curăță cilindre pentru mori.

FABRICA DE MOBILE

care formează proprietatea mea în temnița din Aiud, fabrică de mobile nou aranjată și magazin, precum și întreprindere de pompe funebre
Urmasul lui Baumann Arnold

LAHNI KÁROLY, Alba-Iulia
(Gyulafehérvár) vis-à-vis de Tribunal.

Magazin de aranjamente, dela cele mai simple până la cele mai frumoase, pentru prânzitoare, dormitoare saloane și camere, covoare, perdele și învăltoare de masă, matrațe de fol cu cadru de lemn și fier. — Serviciu prompt și conștiințios cu prețurile cele mai convenabile. Pentru durabilitatea mobilelor executate în fabrica mea ofer garanță.

Comandele cu poșta conștiințios și punctual.

Premiat cu medalia de aur.

Fondat: 1867.

EMERICH BOKODY
și FIUL

Atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
SIBIU—NAGYSZEBEN strada Sag nr. 32.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă.

Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore.

Haine de doliu se execută cât se poate de repede.

: Atelier de croitorie :
Ioan Avram,

→ Bistrița ←

Strada lemnului Nr. 63.

ni casa Dr. Onișor, peste drum
de casa comitatului.

P. T.

Am onoare a aduce la
cunoștința on. public, că
mi-am deschis modestul meu

atelier de croitorie

în strada lemnului nr. 63, unde l-am
mărit și aranjat după cele mai nouă rece-
rințe, astfel că acum sunt în plăcuta poziție
de-a putea ținea în depozit permanent o
cantitate însemnată de ștose și alți articli
de bransă. — Materialul este cel mai bun,
prețuri cât se poate de moderate, comanda
urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

Pregătește: **butoaie, vane**

în ori-ce mărime; din lemn de stejar
uscat și alb, pe lângă garanță. — Pri-
mește ori-ce comandă mare, aranjament
compl. pentru pivnițe, cu pret convenabil

MARE DEP T!

FURNISORUL CURȚII R ALE ROMÂNE

WESZELY BELA

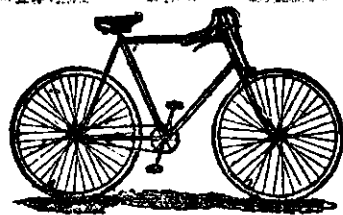
PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,

→ LIPOVA. ←

BICICLETE

de renume mondial :

**THE CHAMPION
și PREMIER**

cu osie campanilă,
roată automată (cu frină liberă) se vând pe lângă ga-
ranță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără
nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cu r
precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, : :
gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie,
lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În
urma circulației mare unde în toată Autro-Ungaria
trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La
cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

**Stoboare de
sârmă**

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprie-
tarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri
de vinătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă,
Szeged, Kelemen utca 4 sz.

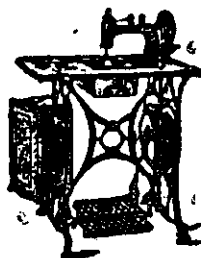
Trimit și instalez împletituri de sârma pentru
mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru
case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

Cele mai frumoase rețele!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip
(prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru
schinte, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru
boi și stouri pentru ferești de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt
Prospect de prețuri trimis gratis.

Prima calitate.

Mașini de cusut Singer
calitate bună, pentru femei
cu 30 fl., (karikahajós) tot
pentru femei 42 fl., cen-
tralbobin 47 fl., cu 5 cutii
din oricare soi 55 fl,
cu luntre scufundătoare
(sülyesztő karikahajós)—
centralbobin fără sunet,
artistic lucrate, un adevă-
at decor pentru casă cu

65 fl., precum și biciclete cu 52 floreni,
pe lângă garanție de 5 ani — liferează :

KRAUSZ HENRIK,

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40.

Revizătorilor le dau rabat. — Catalog
la cerere trimis gratis și franco.

ARAD, WEITZER-U. 13.

D-na SZALKAI ÁRMIN

lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul
său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI**,
trusouri complete pentru femei,
bărbați și copii, lucrate artistic
și cu gust. — Brodării
albe și colorate, lu-
crări cu aur, albi-
turi, batiste, servete,
millienuri, perini pentru
divan, se află gata și se vând
cu preț ieftin, — se află și nelucrate.
Domnișoare se primesc spre instruare.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

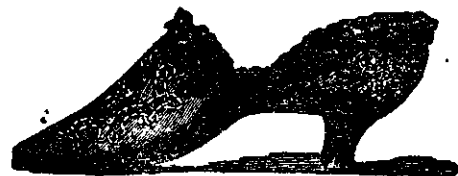
Primește și pregătește totfelul de lu-
crări de pardosire, construcția dru-
murilor, canalizări și orice muncă
în bransa aceasta oriunde, cu prețurile
cele mai ieftine și pe lângă condițiu-
nile cele mai convenabile. : : :
Prospecte gratis!

Premiat la a. 1902 din partea expozi-
ției Industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de
piele, păsă, mătase și catifea, pentru băr-
bați, dame și copii cu prețurile cele mai
ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis
gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-L.óvay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pre-
gătirea și ascuțirea oricărui
soi de cuțite, ca cuțite pen-
tru căsăpie și bucătărie, pen-
tru masă și bricege, unelte
pentru ciobotari și cojocari
precum și ascuțirea bricelor
pre lângă prețuri convena-
bile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor
secoțese taxa numai pentru 5.

De neintrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice
pentru curățirea chimică a hainelor,
colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

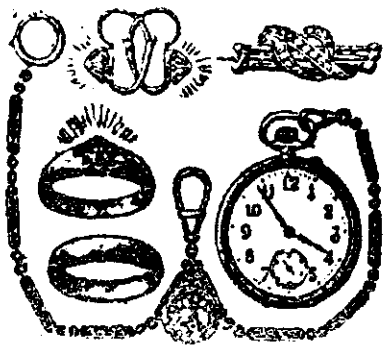
Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.

(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chemic și
a colora, sunt neintrecut în meseria mea.
Colorez haine de domni, dame, copii, dan-
tele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele
le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez
haine în negru. Comanda le execut îndată
cu mare acurateță. Baltoane de piele le co-
lorez în colori închise.

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de
aur, argint și nickel, în ceasuri de părete.
Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux
în argint și articole optice. În atelierul meu
se repara ca nouă, lucrurile vechi, anume
giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță.

Prețuri solide! — Serviciu prompt!

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile**PETRUȚIU & PLATZ**Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.
Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) **MAREA EXPOZIȚIE** de totfelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra **Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE** de primul rang.

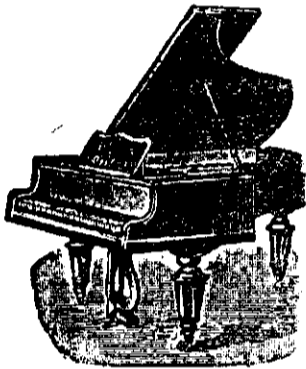
Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

Primul și cel mai mare depozit de pian**W. P. Richter,**

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: pian, harmonici și pianine, fabricație Bösendorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută pian în condiții favorabile

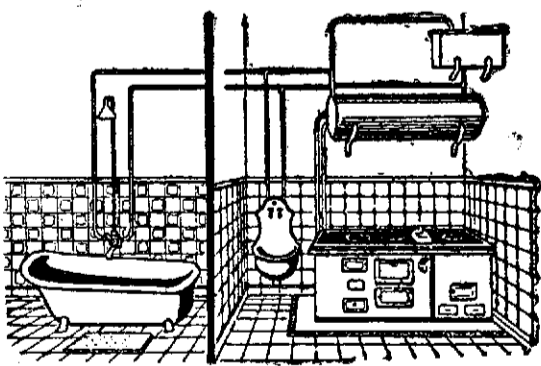

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă putere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și canalizare. — Atelier de mașini, lucrări de aramă și lăcătușerie în **SIBIU**, Burgergasse Nr. 14.

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet.

Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a recomanda în atenția onoratului public:

vase de aramă, căldări de aramă și picloare pentru căldări de tinichea.

Executare solidă la orice lucrare!

Catalog și prospecte gratuite, fără obligamânt de-a cumpăra.

Căutăm pentru orașe mai mari — agenți!

Hans Fabritius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

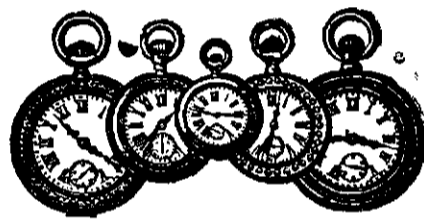
pentru diverse scopuri.

H. Miklós J.

ciasornicar,

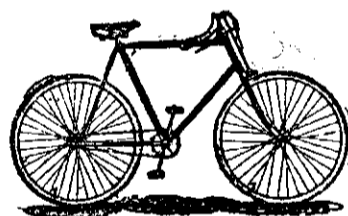
Sibiu — Nagyszeben, Reispargasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

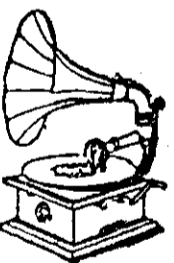

Dacă pentru banii d-tale
voiești să cumperi marfă bună

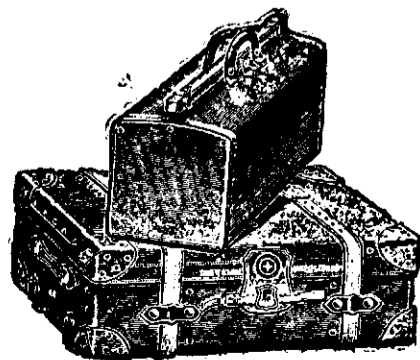
! pe lângă plătiri în rate!

și dacă eventual ai lipsă de

mașini de cusut, revolvere,
sau orice geamantane pen-
tru călătorie acestea să le
cumperi în **ORADEA-MARE**
piața Szent László în prăvălia
lui

Kalenda János

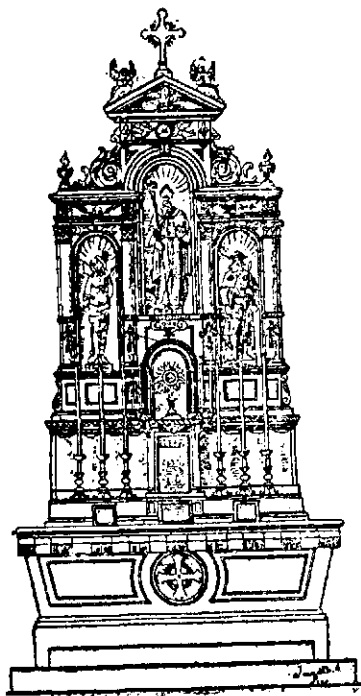
unde se află singurul magazin de renumitele biciclete **HELICAL** și **PUCH**. Tot aici se mai află și mașini de frământat „**IDEAL**”, precum și mare atelier pentru reparaturi.

Hanel Róbert și Fiul

BUDAPESTA, VII, Ovoda utca nr. 40.

Atelier pentru aranjarea bisericilor.

Execută: *Iconostase, icoane sfinte, fântâni pentru lotez. Serii de icoane, aranjamente în orice stil pentru biserici, sfeșnico, candelabro, etc. Dantelo artistico lucrate cu mâna.* — Prospecte, deseneuri la dorință se trimit gratis.

nr. telefonului 604.

S'a deschis

băile situate pe teritorul cel mai frumos din comitatul Aradului, cu apa cea mai sănătoasă și aierul cel mai curat, provăzută cu tot confortul:

„Băile dela Moneasa“

unde se găsește apă de cură din izvoare calde naturale de conținut feros, cură de apă rece, hotele, ospătărie, muzică țigănească stabilă, loc de tenis, cofetărie și alte locuri de distracție. Stațiune interurbană și de cale ferată. Camere în hotel se capătă dela 1 cor. 20 fl. în sus. În ospătărie în tot timpul se capătă mâncări foarte gustoase, vinuri excelente de podgorii, bere răcită în gheață și alte beuturi răcoritoare, cu prețuri ieftine pe lângă serviciul cel mai conștiințios.

La dorință direcțiunea băilor servește cu prospecte și alte explicații.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt cu

Deosebită stimă:

Németh István,
arendatorul băilor și ospătar.

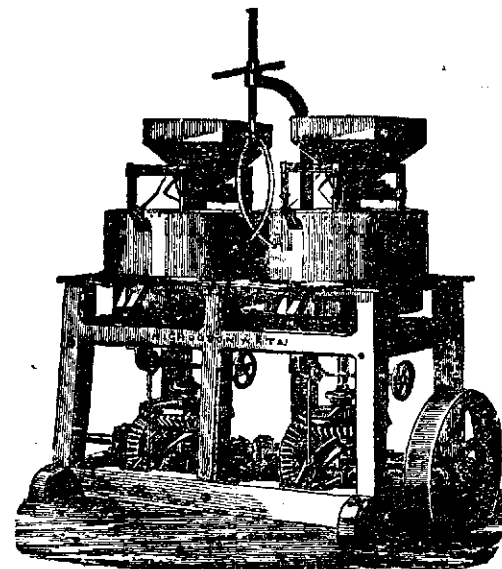
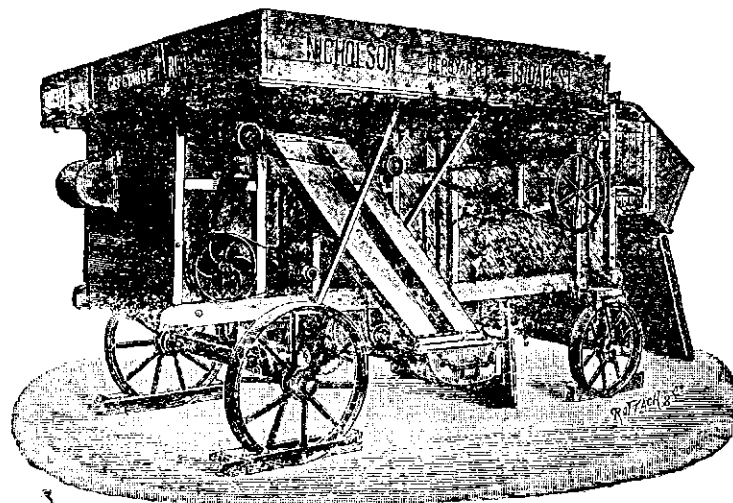
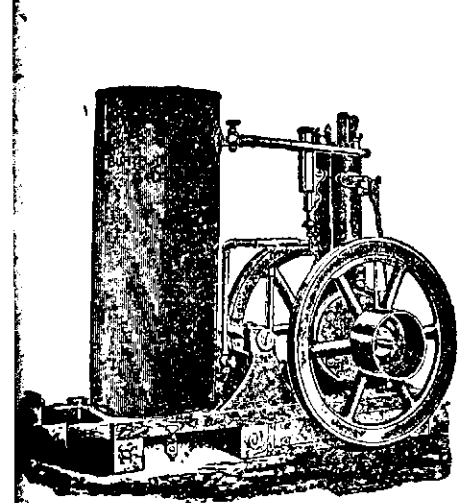
Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu olei brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter,
„Catalog trimitem gratuit“.

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,
IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor grcat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
- F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.
- Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
- B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
- C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola u. 7.

Martics și Pák

croitori pentru domni

Arad, str. Weitzer János nr. 7. (Palatul greco-cath.)

Avem onoarea a aduce la cunoștința on. public, că croitoria noastră din strada Andrassy nr. 8 cu începere dela 1 Mai am mutat-o în strada Weitzer János nr. 7 în palatul gr. cat. (mezanin). Aducând aceasta la cunoștința on. public rugăm să fim onorați și pe mai departe cu binevoitorul sprijin al onoratului public. — Cu deosebită stimă:

MARTICS și PÁK,
croitori pentru domni.

Se plătește de cuvânt
5 (cinci) fileri.

MICA PUBLICITATE

Titluri sau cuvinte cu
litere mai groase 6 fileri

Caut un comerciant

tânăr român pentru preluarea unei prăvălii de manufactură într'un centru românesc. Condițiuni foarte favorabile. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului „Românul” sub deviza „Comerciant”. 1-3

O moară de aburi.

cu 2 pietrii se dă în arândă cu prețul de 800 Cor. anual. Eventual se vinde spre transportare în alt loc cu 4500 Cor. Pachonie Pop în Nagylozna u. p. Koesoládfalva.

Comercianți tineri

cari sunt pregătiți pentru contabilitate, să se anunțe pentru o firmă mare sub deviza „Viitor sigur” administrației ziarului nostru. Se cere cunoașterea limbilor maghiară, germană și română.

Un harmoniu.

se află de vânzare foarte bun, tonuri curate și puternice, bile de os veritabil, dulapul din lemn de stejar sănătos, foarte potrivit pentru concerte, instruirea corurilor și pentru acompaniament. Doritorii să se adreseze către administrația ziarului „Românul”. 1-10

Un tânăr

cassar de bancă, cu ocazia, escurziilor ce va face, dorește un schimb de ilustrate, cu vre-o domnișoară. Adrese închise rog la administrația ziarului „Românul” sub deviza „Cassa 25”.

Caut un învățăcel

la prăvălie, care să fie din o familie bună și să fi absolvit 1-2 clase civile sau gimnaziale. Doritorii să se adreseze la adm. „Românul” sub deviza „Brașoveanul”. 3-6

Caut.

o familie cinstită românească, care are un băiat la școli și ar dori ca să învoțe mai ușor limba ungurească dacă s'ar învoi ca fu schimb să îmi susțină copilul meu în vîrstă de 12 ani, iar eu pe al lor pe timpul cât ține cursul pe anul 1912/1913. Doritori să se adreseze la administrația ziarului. 3-8

De vîndut

un lexicon nemțesc nou, ediția cea nouă cu preț redus. Adresa la ziarul „Românul”.

Haine moderne

și ieftine, face croitorul român Nicolae Iosif în Arad strada Doák Nr. 32. 3-10

Cereți

bogatul catalog pentru mașini agronomice și tot felul de ferării dela firma românească Frații Burza, Arad Boros-Béni-tér Nr. 1. 3-19

Mi-a sosit

noutățile de modă de vară pentru dame, domnișoare și domni Rog să-mi cercetați prăvălia mea, bine asortată cu cele trebuincioase. 3-22
Gheorghe Iancovici, Foray-uteza.

Spirital de vin „Optimus,”

o cel mai bun preparat românesc depozit în Arad la farmacia „Földes”.

Caut un băiat ca învățăcel

în prăvălia mea mixtă Aureliu Mladin Kürtös

O fată de țaran

cu avere de 25000 Coroane din care 6400 bani gata, dorește a se mărita după un absolvent de teologie sau pedagogie. Adresa la „Românul” Arad.

Rog

publicul român din loc și provincă să binevoiască a ne cerea prăvălia noastră de coloniale și delicatose, unde se află cele mai proaspete vinuri, șampanie și liqouri. Vasile Șirian Arad, Eötvös uteza. 3-23

De inchiriat

3 odăi cuină, odaie de scaldă și toate cele de lipsă în zidirea „Românului”.

Ce-i ce dorește

să zidească biserici, școli sau alte clădiri în interesul lor fac bine dacă se adresează la măiestrul zidar diplomat Ioan Claiți să se adreseze în Iozsef-Föherczog-ut Nr. 1. 3-17

Un tânăr comerciant

român dorește să se căsătorească cu o domnișoară română care dispune de o zestro de 8-10 mii coroane. Reflectantele sunt rugate ca să-și scrie numele adevărat, asigurându-se de mai mare discreție. Să se adreseze la administrația ziarului „Românul” sub deviza „Viitor de aur”.

Legătorie de cărți.

Iustin Ardelean. Arad vis-a-vis de poștă. Primește totfelul de lucrări aparținătoare de această branșă, pe lângă prețuri moderate.

De vânzare!

O tipografie modernă și bogat aranjată

cu toate cele trebuincioase pentru corespunderea executărilor lucrurilor celor mai fine și moderne.

Două mașini.

O mașină nr. 5 sistem Würner și o americană. Se vinde din mână liberă cu condițiuni foarte favorabile.

Doritorii de-a o cumpăra să se adreseze la administrația ziarului „Românul”

Cine dorește

să vindă, să cumpere, să publice în mica publicitate a „Românului” și va avea succesul dorit, sigur.

Faceți o singură încercare și Vă veți convinge.

